

Onderzoek Veiligheid en Leefbaarheid

Gemeente Rucphen

Eindrapportage

26 november 2007

Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

www.rekenkamerwestbrabant.nl

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	5
2.	Inleiding	8
2.1	Aanleiding en doel van onderzoek.....	8
2.2	Vraagstelling	8
2.3	Normenkader	9
2.4	Het onderzoeksproces.....	10
2.5	Leeswijzer	11
3.	De beleidscyclus gedocumenteerd	12
3.1	Inleiding.....	12
3.2	Veiligheidsplan 2001	12
3.3	Evaluaties van het Veiligheidsplan 2001.....	15
3.3.1	Opzet nieuw Integraal Veiligheidsbeleid	15
3.4	De thema's	16
3.4.1	Thema Alcohol- en drugsmisbruik	16
3.4.2	Thema Voorzieningen voor jongeren	17
3.4.3	Thema Ouderen en ouderenparticipatie	20
3.4.4	Thema Burenoverlast	23
3.4.5	Thema Huiselijk geweld	25
4.	Reflectie op de beleidspraktijk: betrokkenen aan het woord	28
4.1	Vooraf: verloop en opbrengst gespreksronde.....	28
4.2	Beleid: perspectief op uitvoering en actuele ontwikkelingen	28
4.2.1	Terugblik: uitvoeringspraktijk 2002-2006.....	29
4.2.2	Doorkijk: nieuwe kaders in ontwikkeling	30
4.3	Samenwerking met (professionele) partners en gemeentelijke regie	31
4.3.1	Overlegvormen waarin de gemeente participeert op het gebied van veiligheid en leefbaarheid.....	31
4.3.2	Opvattingen over het samenwerkingsproces	34
4.3.3	Regionale samenwerking.....	37
4.3.4	Gemeentelijke regie	38
4.4	Vraaggerichtheid en betrokkenheid van de burger	38
4.4.1	Overlegsituaties tussen gemeente en bewoners	38
4.4.2	Onderzoek/ informatie over mening van burgers en (zichtbare) relatie met beleid	39
4.5	Resultaat en evaluatie	40
5.	Conclusies en Aanbevelingen.....	42
5.1	Algemeen	42
5.2	Conclusies en aanbevelingen.....	44
6.	Reactie college op conceptrapportage.....	48
7.	Nawoord	49

Bijlage I: overzicht geraadpleegde beleidsdocumenten	51
Bijlage II: overzicht gesprekspartners	57

1. Samenvatting

Kern van het onderzoek

De gemeente Rucphen bestaat uit ruim 22.000 inwoners, verdeeld over vijf kernen: Rucphen, Schijf, Sprundel, St. Willebrord en Zegge. Het is hiermee een relatief kleine en diverse gemeente. Typierend voor deze gemeente zijn de verschillende karakteristieken en dynamiek van de vijf kernen.

De Rekenkamer West Brabant heeft in 2007 onderzoek gedaan naar de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente Rucphen. De centrale vraag in dit onderzoek is:

In hoeverre heeft het gemeentelijke beleid in combinatie met het beleid van andere betrokken organisaties geleid tot een verbetering van de veiligheid en leefbaarheid in de directe woon- en leefomgeving van Rucphen?

Het gaat primair om de sociale kant van de veiligheid en leefbaarheid (geen fysieke/externe veiligheidsaspecten noch ruimtelijke- of planologische aangelegenheden). Denk hierbij concreet aan onderwerpen als overlast, criminaliteit en sociale vraagstukken.

Om uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van het beleid op het terrein van veiligheid en leefbaarheid is ervoor gekozen om naast het integraal veiligheidsplan 2001, vijf concrete thema's te benoemen die zich bevinden op het snijvlak van sociale veiligheid en zorg/welzijn en die bovendien herkenbaar zijn binnen het lokale beleid. Dit zijn: alcohol- en drugsmisbruik, voorzieningen voor de (niet-georganiseerde) jeugd, ouderen(participatie), burenoverlast en huiselijk geweld. Naast deze inhoudelijke dimensie heeft het onderzoek de volgende procesmatige aandachtspunten:

- Samenhang en samenwerking

De wijze waarop afstemming plaatsvindt binnen het gemeentelijke beleid en tussen het beleid van de gemeente en dat van betrokken organisaties. Denk bij partners aan politie, woningcorporaties en instellingen op het gebied van welzijn en zorg. In het verlengde hiervan gaat het erom dat de samenwerking tussen de gemeente en haar partners concreet invulling krijgt, met bijzondere aandacht voor de regierol van de gemeente.

- Betrokkenheid van burgers

De wijze waarop inwoners worden betrokken bij het beleid ten aanzien van de leefbaarheid en veiligheid in hun woonomgeving.

Focus van dit rekenkameronderzoek

In 2001 heeft de gemeente Rucphen een integraal veiligheidsplan opgesteld. De Rekenkamer is geïnteresseerd in de ervaringen die hiermee zijn opgedaan in de uitvoering, alsmede in de huidige ontwikkelingen op dit – brede – beleidsterrein. Met dit onderzoek wil de Rekenkamer niet alleen terugblikken op de periode 2002-2006, maar ook graag met de gemeente meedenken in de vorm van een vooruitblik (vanaf 2007). Belangrijk doel van dit onderzoek is dan ook lering te trekken uit de

afgelopen periode en op die grond aanbevelingen te doen aan de Raad voor toekomstig beleid en/of voor haar kaderstellende en controlerende rol.

Resultaat en evaluatie

De gemeente is bekend is met het evalueren van plannen. Er is echter geen sprake van een eenduidige evaluatiepraktijk. Sommige plannen worden periodiek geëvalueerd (Jaarplannen OOV), andere (bijv. Masterplan WZW 2001) éénmalig. Meestal wordt daarbij wel bezien of de voorgenomen acties zijn uitgevoerd, maar of de ondernomen acties ook de daadwerkelijk gewenste maatschappelijke effecten hebben gehad wordt veelal niet duidelijk.

Wat gaat goed, en wat behoeft aandacht.

Op de vraag welke resultaten binnen de gemeente Rucphen zijn geboekt als gevolg van de inspanningen van de afgelopen jaren wordt door gesprekspartners gewezen op:

- Realisatie van (betaalbare) woningen voor starters en senioren (conform woonvisie 2004);
- Verbeterde ketensamenwerking voor met name jeugd (o.a. de kadernota jeugd);
- Investerings in de fysieke veiligheid (brandweercorps);
- Betere afstemming van de beleidsterreinen Welzijn en Integrale Veiligheid in de beleidsontwikkeling en –uitvoering;
- Het creëren van goede randvoorwaarden voor de samenwerking tussen gemeente en de SKW's;
- Meer integrale werkwijze (voorbeeld gemeenschapstuinen);
- Zakelijke benadering in beleidsontwikkeling met aandacht voor uitvoeringsaspecten (zoals beschikbare formatie).

Aandachtpunten voor de toekomst zijn:

- Regiefunctie voor de gemeente, bepalen en vasthouden van een goede focus in het beleid en in de uitvoering daarvan;
- Resultaatgericht werken, ook in de samenwerking met partners;
- Versterking van de samenwerking met, en informatie-uitwisseling tussen, partners op het gebied van welzijn/ leefbaarheid;
- Een goed evenwicht realiseren in de aandacht voor risicojeugd en de 'normale' jeugd;
- Onderzoek wat de burger wil en betrek de burger bij de voorbereiding en uitvoering;
- Het meten van de maatschappelijke effecten eerder dan van de ondernomen acties.

Conclusie

De rekenkamer komt tot de volgende algemene conclusie:

- a. Gedurende het grootste deel van de onderzoeksperiode zijn in de beleidskaders de beoogde resultaten en maatschappelijke effecten onvoldoende specifiek, meetbaar en realistisch geformuleerd. Alhoewel in het Veiligheidsplan 2001 hiervoor wel een goede aanzet was gegeven, heeft dat in de daaropvolgende jaren geen vervolg gekregen;

- b. Zowel de samenwerking tussen verschillende sectoren binnen de gemeente als de samenwerking met andere betrokken organisaties bleek in de onderzochte periode niet altijd even goed te verlopen. Met name is een betere aansluiting nodig tussen de partijen die verantwoordelijk zijn voor preventieve, pro-actieve en repressieve acties;
- c. De inwoners zijn nog slechts in beperkte mate betrokken bij de beleidsvorming, en de gemeente heeft nog slechts beperkt inzicht in de mate van (on)tevredenheid bij de inwoners;
- d. Er wordt niet structureel geëvalueerd. Voor zover evaluaties plaatsvinden (jaarplannen Openbare Orde en Veiligheid) worden daarin wel de ondernomen acties toegelicht, maar wordt niet ingegaan op de maatschappelijke effecten.

Aanbevelingen

In de rapportage is aangegeven tot welke aanbevelingen het onderzoek leidt. Drie aanbevelingen willen we echter nu alvast uitlichten als de belangrijkste adviezen aan de Raad.

1- vraaggerichtheid / betrokkenheid burgers

Burgers zijn weinig betrokken bij beleidsvorming of uitvoering. De Rekenkamer adviseert om aan burgers de gelegenheid te bieden om zich uit te spreken over beleidsvorming en uitvoering, zodanig dat de behoeften van (groepen van) burgers in beeld zijn alvorens beleid te ontwikkelen.

2- regievoering door gemeente

Op diverse terreinen is de invulling van de regiefunctie van de gemeente niet voldoende helder geweest voor betrokken partners. Aanbevolen wordt een actieve regie te voeren waarbij het voor externe partijen duidelijk is wat ze kunnen verwachten en wat van hen verwacht wordt.

3- evaluaties

Evaluaties vinden niet structureel plaats en in evaluaties wordt niet ingegaan op het effect van genomen maatregelen. Geadviseerd wordt om als Raad afspraken te maken over het invoeren van structurele evaluaties, waarbij (indien mogelijk) wordt gemeten of anders onderbouwd wordt aangegeven of de ondernomen acties en maatregelen effect hebben gehad.

2. Inleiding

De Rekenkamer West-Brabant heeft in 2007 onderzoek gedaan naar de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente Rucphen. Hierover is de gemeenteraad destijds geïnformeerd. In deze inleiding komen diverse inhoudelijke en procesmatige aspecten van dit onderzoek aan de orde.

2.1 Aanleiding en doel van onderzoek

Vele partijen in de gemeente Rucphen werken samen aan verbetering van de leefbaarheid en veiligheid. Dat kan zijn tussen gemeente, politie en openbaar ministerie, en ook tussen de verschillende gemeenten in de regio, of tussen gemeente en welzijnsinstellingen, ouderenbonden, wijkraden, kennisinstituten etc. De Rekenkamer West Brabant onderzoekt hoe het samenwerkingsproces op dit terrein verloopt en welke lessen hieruit te trekken zijn.

De gemeente Rucphen bestaat uit ruim 22.000 inwoners, verdeeld over vijf kernen: Rucphen¹, Schijf, Sprundel, St. Willebrord en Zegge. Rucphen is hiermee een relatief kleine en diverse gemeente.

In 2001 heeft de gemeente Rucphen een integraal veiligheidsplan opgesteld. De Rekenkamer is geïnteresseerd in de ervaringen die hiermee zijn opgedaan in de uitvoering, alsmede in de huidige ontwikkelingen op dit – brede – beleidsterrein. Met dit onderzoek wil de Rekenkamer niet alleen terugblikken op de periode 2002-2006, maar ook graag met de gemeente meedenken in de vorm van een vooruitblik (vanaf 2007). Belangrijk doel van dit onderzoek is dan ook lering te trekken uit de afgelopen periode en op die grond aanbevelingen te doen aan de Raad voor toekomstig beleid en/of voor haar kaderstellende en controlerende rol.

2.2 Vraagstelling

De achterliggende vraag die met dit onderzoek moet worden beantwoord luidt:

In hoeverre heeft het gemeentelijke beleid in combinatie met het beleid van andere betrokken organisaties geleid tot een verbetering van de veiligheid en leefbaarheid in de directe woon- en leefomgeving van Rucphen?

Het gaat dan primair om de sociale kant van de veiligheid en leefbaarheid (geen fysieke/externe veiligheidsaspecten noch ruimtelijke- of planologische aangelegenheden). Denk hierbij concreet aan onderwerpen als overlast, criminaliteit en sociale vraagstukken.

Om uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van het beleid op het terrein van veiligheid en leefbaarheid is ervoor gekozen om naast het integraal veiligheidsplan 2001, 5 concrete thema's te benoemen die zich bevinden op het snijvlak van sociale veiligheid en zorg/welzijn en die bovendien herkenbaar zijn binnen het lokale beleid. Dit zijn: alcohol- en drugsmisbruik, voorzieningen voor de (niet-georganiseerde) jeugd, ouderen(participatie), burenoverlast en huiselijk geweld.

¹ Om verwarring te voorkomen tussen de gemeente Rucphen en het kerkdorp Rucphen, wordt indien het kerkdorp wordt bedoeld, gesproken over de kern of het kerkdorp Rucphen. Daar waar we in deze rapportage spreken over Rucphen bedoelen we de gemeente.

Naast deze inhoudelijke dimensie heeft het onderzoek de volgende procesmatige aandachtspunten:

- Samenhang en samenwerking

De wijze waarop afstemming plaatsvindt binnen het gemeentelijke beleid en tussen het beleid van de gemeente en dat van betrokken organisaties. Denk bij partners aan politie, woningcorporaties en instellingen op het gebied van welzijn en zorg. In het verlengde hiervan gaat het erom dat de samenwerking tussen de gemeente en haar partners concreet invulling krijgt, met bijzondere aandacht voor de regierol van de gemeente.

- Betrokkenheid van burgers

De wijze waarop inwoners worden betrokken bij het beleid ten aanzien van de leefbaarheid en veiligheid in hun woonomgeving.

Tenslotte wordt – waar mogelijk – inzicht gegeven in de maatschappelijke effecten van het uitgevoerde beleid (resultaten).

2.3 Normenkader

Het onderzoek heeft een reflectief en constructief karakter. De uiteindelijke conclusies en aanbevelingen worden gedaan op basis van een normenkader. Dit normenkader vindt haar basis in maatschappelijk en/of professioneel geaccepteerde normen en wordt per onderzoek door de Rekenkamer vastgesteld.

In onderstaand kader zijn de normen weergegeven.

Normenkader

- Helderheid en transparantie van beleidskaders
 - worden duidelijke en meetbare doelen gesteld?
 - bestaat er een duidelijke relatie tussen doelen en inzet om deze te bereiken?
 - is sprake van onderling samenhangend beleid?
- Uitvoering en samenwerking
 - is er een afgewogen inzet van instrumenten en de nodige capaciteit?
 - is sprake van een ketenaanpak, en is deze effectief?
 - is er een goede regie door de gemeente?
 - worden partners voldoende betrokken bij beleidsontwikkeling en -uitvoering?
 - worden afspraken nagekomen?
 - is er een adequate informatie-uitwisseling tussen partners?
 - leiden de samenwerking en info-uitwisseling ertoe dat probleemsituaties tijdig gesignaleerd worden?
 - zijn er duidelijke afspraken bij incidenten?

- Vraaggerichtheid / betrokkenheid van burgers
 - is er voldoende onderzoek naar/ informatie over de mening van burgers?
 - zijn er effectieve overlegsituaties met burgers?
 - is er een zichtbare relatie tussen de vraag van burgers en de gestelde beleidskaders?
- Resultaat en evaluatie
 - is er zicht op de maatschappelijke opbrengsten/ effecten van de genomen maatregelen?
 - wordt gebruik gemaakt van instrumentarium om uitvoering en resultaten te meten/monitoren?

2.4 Het onderzoeksproces

Het onderzoek is 16 mei 2007 binnen de gemeente ambtelijk en bestuurlijk door de Rekenkamer geïntroduceerd en toegelicht. De externe partners die zijn gesproken hebben een introductiebrief ontvangen.

Het onderzoek heeft een kwalitatief karakter, wat inhoudt dat het perspectief van betrokkenen een belangrijke pijler is van dit onderzoek. Het gesprek met vertegenwoordigers van de gemeente (bestuurlijk en ambtelijk) en haar samenwerkingspartners is daarmee een belangrijke informatiebron. De sleutel-informanten zijn in overleg met de gemeente geselecteerd. In bijlage II is een overzicht opgenomen van de gesprekspartners.

De interviews zijn voorbereid door de opstelling van een algemene itemlijst, waarvoor de vraagstelling en het normenkader richtinggevend zijn geweest. Alle gesprekspartners hebben daarnaast de itemlijst voorafgaand aan het interview ontvangen. Het gesprek heeft vervolgens plaatsgevonden vanuit het perspectief c.q. de concrete betrokkenheid van de gesprekspartner. Na afloop heeft men ter goedkeuring het gespreksverslag ontvangen, waarin eventuele wijzigingen en/of aanvullingen konden worden aangebracht. Elke sleutelinformant heeft een geaccordeerde versie geretourneerd.

Aan het begin van de gespreksronde heeft op 20 juni 2007 een groeps gesprek met een delegatie van de Raad plaatsgevonden. Op verzoek van de griffier, heeft de Raad van te voren een (toegesneden) vragenlijst ontvangen. Dit gesprek heeft primair in het teken gestaan van een lokale inkleuring van het beleidsthema, waarbij een focus is gelegd op de actuele aandachtspunten daarbinnen. De raadsleden hebben een geaccordeerd verslag geretourneerd.

Mede ter ondersteuning en voorbereiding van de gesprekken heeft een uitgebreide documenten-studie plaatsgevonden. Hiermee is inzicht verkregen in de concrete beleidsdoelstellingen van de gemeente Rucphen binnen het onderzoeksthema. Naast reconstructie van doelen is een beeld gevormd van de aanpak, inclusief samenwerkingsafspraken, voortgang en eventuele resultaten hiervan. De documenten zijn door de gemeente aangeleverd. In bijlage I is een overzicht

opgenomen van de aangeleverde documentatie op het gebied van integrale veiligheid en leefbaarheid.

Na de gespreksronde is op 5 september 2007 de nota van bevindingen voorgelegd voor ambtelijk hoor en wederhoor. Dit dient ter verificatie van de feiten zoals opgenomen in het rapport. Voor zover van toepassing zijn de feiten aangepast. Eind oktober 2007 is dit rapport met conclusies en aanbevelingen vertrouwelijk aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders met het verzoek tot een bestuurlijke reactie. Deze reactie is integraal opgenomen in dit rapport en voorzien van een reactie van de rekenkamer.

2.5 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk geeft de resultaten van de documentenstudie weer. Hierin staat het beleid centraal (doelen, aanpak en evaluatie). Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van de gespreksronde, waarmee de beleidspraktijk en de opvattingen daarover aan bod komen. In beide hoofdstukken wordt eerst aandacht besteed aan algemene themaoverstijgende informatie, waarna zoveel mogelijk wordt stilgestaan bij de vijf afzonderlijke thema's. Na deze bevindingen worden in hoofdstuk 4 de conclusies en aanbevelingen geformuleerd. Het normenkader vormt hiervoor de leidraad.

3. De beleidscyclus gedocumenteerd

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zoomen we in op het beleid dat de gemeente Rucphen op het terrein van veiligheid en leefbaarheid heeft gevoerd in de periode 2001 – 2007. Met andere woorden de documenten staan centraal. Daarbij kijken we naar de kernonderdelen van de beleidscyclus:

kaders → uitvoering → evaluatie → vernieuwing kaders:

1. de doelen die de gemeente Rucphen zich heeft gesteld de afgelopen periode;
2. op welke wijze de gemeente aan de uitvoering, aan de realisatie van deze doelen werkt;
3. op welke wijze wordt beoordeeld (geëvalueerd) of de uitvoering effect heeft gehad en of de doelstellingen daadwerkelijk zijn gerealiseerd.
4. toekomstige doelen die zijn gesteld.

De doelen die de gemeente zich stelt vinden hun weerslag in (jaar)plannen, programma's, kadernota's, beleidsnotities, actieprogramma's. Evaluaties, verantwoordingen (in bestuursrapportages) vormen een schriftelijke bron van informatie over hetgeen daadwerkelijk is terecht gekomen van de voornemens.

Er wordt veel geschreven door de gemeente. Wij verwijzen naar bijlage I voor een overzicht van de door ons bestudeerde stukken. Wij realiseren ons dat dit nog maar een gedeelte is van de totale productie aan beleidsstukken in de periode 2001 - 2007. Desalniettemin menen wij dat de door ons gebruikte stukken een goed beeld zullen vormen van de beleidscyclus (kaders stellen – uitvoeren – evalueren) bij de gemeente Rucphen.

2001 is een relevant jaar geweest op het terrein van veiligheid en leefbaarheid. In dat jaar zijn het Veiligheidsplan 2001 en het Masterplan Wonen, Zorg en Welzijn 2001 opgesteld. Beide plannen hebben in de periode 2001 – 2007 een belangrijk kader gevormd voor nadere uitvoering.

We gaan hieronder eerst in op het Veiligheidsplan 2001, waarna we vervolgens inzoomen op de vijf gekozen thema's: alcohol- en drugsmisbruik, voorzieningen voor jongeren, ouderen en ouderenparticipatie, burenoverlast en huiselijk geweld.

3.2 Veiligheidsplan 2001

Het Veiligheidsplan 2001 is eind 2001 opgesteld met behulp van een extern adviesbureau, BMC (Bestuur en Management Consultants). Dit Veiligheidsplan vormt in de periode 2001 – 2006 een belangrijk kader waarbinnen verdere uitvoeringsmaatregelen konden worden uitgevoerd. Aan de basis van het Veiligheidsplan 2001 lag een Veiligheidsprofiel. Dit Veiligheidsprofiel is tot stand gekomen door een inventarisatie van feitelijke gegevens en door inzichten van professionals die in Rucphen werkzaam waren op het terrein van veiligheid. Het veiligheidsprofiel is niet gebaseerd op onderzoek onder inwoners.

Uit dit veiligheidsprofiel bleek onder meer dat aandacht moest worden besteed aan een goede communicatie over de feitelijke veiligheidssituatie, aan het gebruik van verslavende middelen, aan jeugdproblematiek, aan relatieproblemen en aan de informatiepositie van de gemeente. Het veiligheidsprofiel vormde de grondslag voor het Veiligheidsplan 2001.

In het betreffende Veiligheidsplan zijn aanvankelijk 14 projecten (later is er nog een 15de project aan toegevoegd) geformuleerd waar uitvoering aan zou moeten worden gegeven. Beoogd werd dat deze projecten zouden leiden tot een vermindering van een gevoel van onveiligheid onder de burgers in Rucphen.

Aan de projecten werd door de gemeente een bepaalde prioriteit toegekend: 3 projecten kregen prioriteit 1 - uitvoering in de periode tot en met 2002, 8 projecten prioriteit 2 - uitvoering in de periode 2002 tot en met 2006, 1 project prioriteit 3 en 1 prioriteit 4 (beide uitvoering na 2006). Het is meerdere malen geëvalueerd. Daardoor is – althans op het niveau van de verrichte activiteiten – het verloop goed te volgen geweest. Waar in het Veiligheidsplan zelf echter ook werd aangegeven welke resultaten daarmee inhoudelijk beoogd werden, is in de evaluaties over die inhoudelijke effecten niet of nauwelijks informatie opgenomen. Op basis van de evaluaties is dan ook niet vast te stellen of de inhoudelijk gestelde doelen al dan niet zijn bereikt.

Project	Prioriteit	Realisatie (evaluatie 2007)
1. communicatie	- 2-	niet nodig, wordt in voorzien
2. ouderenparticipatie	- 2 -	geschrapd
3. onderzoek verslavende middelen	- 2 -	plan van aanpak oktober 2006
4. aanpak gebruik verslavende middelen	- 3 -	plan van aanpak oktober 2006
5. burenoverlast	- 2 -	niet nodig, wordt in voorzien
6. ondersteuning relatiebemiddeling	- 2 -	geschrapd
7. onderzoek lokale cultuur (indien gewenst)	- 4 -	geschrapd
8. verbetering brandweezorg	- 2 -	gerealiseerd
9. bestuurlijke voorbereiding op rampen		gerealiseerd
10. implementatie gebruiksvergunningensysteem	- 1 -	gerealiseerd (na 2002)
11. inrichting en onderhoud openbare ruimte	- 2 -	geschrapd
12. veiligheidsmonitor	- 2 -	niet nodig, wordt in voorzien
13. aanstellen medewerker openbare orde en veiligheid	- 1 -	gerealiseerd
14. instellen regiegroep en een ambtelijke stuurgroep	- 1 -	gerealiseerd
15. project veiligheid in schoolomgevingen (later toegevoegd)		projectplan niet uitgevoerd

Toelichting

ad 1. Doel van het project communicatie was de bevolking van verbeteringen in de veiligheidssituatie op de hoogte te stellen. Met andere woorden, het subjectieve veiligheidsgevoel te verbeteren door communicatie over verbetering van de objectieve veiligheid. Dit werd mede ingegeven door de notie – zoals bleek bij het opstellen van het veiligheidsprofiel – dat onveiligheidsgevoelens in Rucphen (en de regio) sterker waren dan het landelijke beeld. De beoogde middelen om dat te

bereiken waren een toename van het aantal berichten in plaatselijke media en een toename van de deelname door ouderen aan activiteiten buitenshuis. In augustus 2003 is een projectplan communicatie opgesteld, voorzien van een strategie en een uitvoeringsplan. Het is goedgekeurd door het college en ter kennisgeving aan de Commissie AMB voorgelegd. De uitvoering van het project is in 2004 gestart, maar reeds na twee vergaderingen bleek dat het ambitieniveau niet haalbaar was. Het is verder niet uitgevoerd. De projectgroep zag geen meerwaarde voor het integraal veiligheidsbeleid. In de evaluatie wordt aangegeven dat via de reguliere weg (de Raadhuiskrant, de Rucphense bode of de internetsite) met regelmaat aandacht wordt besteed aan integrale veiligheid. In de vergadering van 7 april 2005 is het vervolgens conform voorstel geschrapt.

ad 2. Doel van het project ouderenparticipatie was gevoelens van eenzaamheid en onveiligheid bij ouderen te verminderen, door een toename van deelname aan sociaal-culturele activiteiten buitenshuis en het thema veiligheid in te brengen in deze activiteiten. Bij de evaluatie in 2005 is besloten dit project te schrappen, omdat op een andere wijze al invulling wordt gegeven aan het betreffende onderwerp, "zoals bijvoorbeeld de instelling van een seniorenraad die de belangen van de ouderen behartigt en daarmee ook de ouderenparticipatie".

ad 3 en 4. Bij het thema alcohol- en drugsmisbruik gaan we in paragraaf 2.4.1. in op de uitvoering van deze twee projecten.

ad 5, 6 en 7. Deze projecten hadden tot doel de sociale veiligheid te vergroten. Het project burenoverlast moest leiden tot het verminderen van het aantal burenruzies/-problemen, het project ondersteuning relatiebemiddeling tot een vermindering van relatieproblemen en het project onderzoek lokale cultuur tot inzicht in de aard en omvang van de sociale problemen in Rucphen en mogelijke oplossingsrichtingen (middels een studie). Uit de evaluaties blijkt dat het project burenoverlast in feite al gerealiseerd was door een overleg tussen Zorgvoorwonen, politie, huurdersvereniging en maatschappelijk werk (Traverse) en gemeente. We gaan daar nader op in bij het thema burenoverlast (paragraaf 4.4.). De projecten ondersteuning relatiebemiddeling en onderzoek lokale cultuur zijn op basis van de evaluatie in 2005 geschrapt. In deze evaluatie wordt niet ingegaan op de vraag waarom deze projecten in 2005 geen meerwaarde meer vormden.

ad 8, 9, 10 en 11. Deze projecten zijn gerealiseerd of er is op andere wijze in voorzien. Overigens vallen deze projecten ook buiten de reikwijdte van ons onderzoek.

ad 12. Doel was te komen tot een periodieke inventarisatie betreffende de veiligheidssituatie in Rucphen. Hiervoor zou één gemeentelijke medewerker moeten worden belast die een organisatorische structuur zou moeten opzetten. In de evaluatie van het veiligheidsplan in 2005 wordt aangegeven dat de veiligheidsmonitor die de politie iedere twee jaar uitbrengt aansluit bij de doelstelling in het veiligheidsplan 2001.

ad 13. De medewerker openbare orde en veiligheid is in augustus 2002 aangesteld. Zoals blijkt uit de evaluaties van 2003 was er tot dat moment van integraliteit geen sprake. Met de komst van de beleidsmedewerker OOV worden activiteiten integraal benaderd.

ad 14. Er is een projectorganisatie gevormd, bestaande uit een regiegroep, een ambtelijke werkgroep en een klankbordgroep.

ad 15. Dit project is later nog toegevoegd aan het Veiligheidsplan 2001. Het heeft betrekking op zowel fysieke veiligheid als sociale veiligheid (pesten, drugsgebruik). Doelstelling was zowel de fysieke als sociale veiligheid te verhogen. Eerst zou een inventarisatie worden gemaakt (onderzoek en gesprekken met scholen) op welke wijze deze doelstelling kon worden bereikt. Uit de evaluatie 2007 blijkt dat dit project niet is uitgevoerd, maar dat de nadruk heeft gelegen op een ander project, namelijk het project "verkeersveiligheid in schoolomgevingen".

3.3 Evaluaties van het Veiligheidsplan 2001

Het Veiligheidsplan 2001 is zoals we hierboven op onderdelen hebben gezien regelmatig geëvalueerd. De eerste maal in 2003. Uit deze eerste evaluatie blijkt dat de uitwerking van het Veiligheidsplan in het derde kwartaal van 2002 in gang is gezet. Op dat moment is de verwachting dat de eerste projectresultaten naar verwachting in de loop van 2004 zichtbaar zullen worden.

In de evaluatie in 2005 wordt naast een weergave van de status quo van de projecten het voorstel gedaan om een aantal projecten te schrappen. Verder wordt aangegeven dat de gemeente bezig is met de uitwerking van een nieuw instrument voor lokaal veiligheidsbeleid: Slagen voor veiligheid / kernbeleid Veiligheid. Op dat moment is het streven er op gericht begin 2006 het Veiligheidsplan 2001 te vervangen door een nieuwe beleidsnota Integrale Veiligheid.

In de laatste evaluatie in 2007 wordt overwogen dat de meeste projecten inmiddels succesvol zijn afgerond, geïmplementeerd in de reguliere werkprocessen of zijn vervallen. Niet duidelijk wordt of de oorspronkelijke doelstelling, het verminderen van de onveiligheidsgevoelens bij burgers, op enige wijze is gerealiseerd.

3.3.1 Opzet nieuw Integraal Veiligheidsbeleid

Doel voor de toekomst is om met het nieuwe politieteam voor Etten-Leur, Zundert en Rucphen het integrale veiligheidsbeleid te bespreken voor een gezamenlijk vervolgtraject. Het traject om te komen tot een nieuw veiligheidsbeleid voor de periode 2007 – 2011 is inmiddels in gang gezet. Het voornemen is om dit via de methode "Kernbeleid Veiligheid" op te gaan zetten. In deze methode staan twintig beleidsvragen centraal. Iedere beleidsvraag bevat een aspect van veiligheid waarover met de juiste partners van gedachten gewisseld dient te worden om tot effectieve(re) beleidsvoering te kunnen komen.

De reeds opgestelde startnotitie moet nog worden vastgesteld door College en Raad. Het is dan ook te vroeg om dieper in te gaan op deze startnotitie.

3.4 De thema's

Hiervoor zijn we ingegaan op de integrale veiligheid en leefbaarheid in brede zin, hieronder zoomen we in op de vijf thema's binnen deze brede beleidsoptiek.

3.4.1 Thema Alcohol- en drugsmisbruik

"Eén op de acht volwassenen in Rucphen drinkt veel alcohol. Toch vraagt vooral de consumptie van alcohol onder jongeren om aandacht: ruim de helft van de jongeren van 12 - 17 jaar drinkt geregeld. En bijna één op de vijf van deze jongeren drinkt wel eens zes of meer glazen alcohol op een (weekend)dag: zogenoemde "bingedrinkers" (uit: Rucphense bode 4-7-2007)

Het gebruik van verslavende middelen staat in Rucphen al langere tijd op de agenda. In het in 2001 opgestelde Veiligheidsprofiel komt naar voren dat het gebruik van verslavende middelen (alcohol, drugs, slaap- en kalmeringsmiddelen) een probleem is in Rucphen. Reden genoeg om daar projectmatig wat aan te willen doen. In het Veiligheidsplan uit 2001 (hierna VP 2001) formuleert de gemeente de volgende doelen om verslavingsproblematiek te onderzoeken en aan te pakken.

Doelstellingen 2001 (- 2006)

Verminderen van de maatschappelijke overlast van het ge- en/of misbruik van alcohol en andere verslavende middelen.

Dit (lastig te meten) maatschappelijke effect kan - vanzelfsprekend zo lijkt het - worden bereikt door het gebruik van alcohol en andere verslavende middelen te verminderen. Hoe dat bereikt zou moeten worden hangt af van de uitkomsten van het nodige onderzoek.

In het VP 2001 wordt er daarom voor gekozen middels onderzoek eerst de aard, omvang en de oplossingsrichtingen van het gebruik van verslavende middelen in beeld te brengen. Vervolgens kunnen dan activiteiten worden ondernomen om het gebruik zelf te verminderen.

Realisatie 2002 - 2006

Ter uitvoering van bovengenoemde doelstellingen is in 2002 een projectgroep Verslavingszorg gevormd. In deze projectgroep wordt overlegd en samengewerkt door de gemeente, de politie, Novadic-Kentron (voorheen Kentron), het basis- en voortgezet onderwijs, het sociaal-cultureel werk en de GGD.

Uit de eerste evaluatie, eind 2003, blijkt dat de ingestelde projectgroep verslavingszorg zowel het project onderzoek verslavende middelen als het project aanpak gebruik verslavende middelen zal behandelen. Het projectplan is dan klaar, terwijl de projectgroep twee maal bijeen is geweest.

Wat er vervolgens in 2004 en 2005 door de projectgroep wordt ondernomen, wordt ons niet direct duidelijk uit de geraadpleegde stukken. Er blijkt in 2004 nog een notitie verslavingsproblematiek te zijn opgesteld. Vervolgens bleek aanvullende informatie nodig over middelengebruik door hangjongeren. Daarom is in 2006 veldonderzoek gedaan door Novadic-Kentron naar het middelengebruik door hangjongeren. De uitkomsten van dit onderzoek vormen samen met de notitie verslavingsproblematiek de basis voor de nota aanpak gebruik verdovende

middelen die oktober 2006 is opgesteld. In deze laatste nota zijn doelstellingen geformuleerd die in actieprogramma's worden vertaald.

Wat betreft concrete uitvoering hebben nog wel andere ontwikkelingen plaatsgevonden op het terrein van de aanpak van verslavende middelen. Relevant is dat de gemeente Rucphen per 1 januari / februari 2005 gedeeltelijk participeert in het Actieprogramma Courage. Burgers kunnen gebruik maken van het Meldpunt Drugsoverlast, waar zij eventueel anoniem melding kunnen maken van drugsgerelateerde overlast. Verder is op het terrein van de aanpak van verslavingsproblematiek nog relevant dat eind 2005 een convenant is opgesteld tussen de gemeente, Zorgvoorwonen, politie en OM, en Essent Netwerk BV over de aanpak van hennepsteelt.

Toekomstige doelen / plannen

In de bovengenoemde actieprogramma's zijn voor 2007 concrete en meetbare prestaties geformuleerd, zoals:

- toetsbare afspraken met minimaal 3 instellingen
- één preventieactiviteit gericht op alcoholgebruik door gehele bevolking
- 2 activiteiten voor hangjongeren etc.
- tenminste 5 hangjongeren (begeleid) doorverwezen naar hulpverlening

Deze doelstellingen zijn nog verder uitgewerkt in het Actieprogramma 2007 Verslavingspreventie. Verder is de gemeente van mening dat de aanpak gebruik verslavende middelen alleen kan worden gerealiseerd in goed overleg en nauwe samenwerking met partners. Daartoe is een convenant in voorbereiding, waarin politie, basis- en voortgezet onderwijs, sociaal-cultureel werk, Novadic-Kentron, GGD, Halt en gemeente Rucphen afspraken maken met als doel het voorkomen en verminderen van onverstandig gebruik van verslavende middelen en van daaraan gerelateerde problematiek.

Evaluatie

De vorderingen van de projectgroep worden weergegeven in de evaluaties van het Veiligheidsplan 2001. In deze evaluaties wordt met name ingegaan op procesmatige en organisatorische aspecten als de samenstelling van de projectgroep, aantal vergaderingen, rapportages die zijn opgesteld.

3.4.2 Thema Voorzieningen voor jongeren

De gemeente voert divers beleid dat gericht is op jeugd. In de door ons onderzochte periode is er sprake van gezondheidsbeleid, onderwijsbeleid, veiligheidsbeleid, preventief jeugdbeleid. Al dit beleid heeft mede betrekking op jeugd. Bespreking van al deze onderwerpen valt echter buiten de scope van dit onderzoek. Wij zullen ons daarom beperken tot veiligheidsbeleid dat betrekking heeft op jeugd en ingaan op preventief jeugdbeleid.

Het Veiligheidsbeleid is zoals we hebben gezien neergelegd in het Veiligheidsplan. Daarnaast zijn er sinds 2003 ook Jaarplannen Openbare Orde en Veiligheid opgesteld. Hierin worden ook acties geformuleerd die gericht zijn op jeugd.

Voor de periode 2001 – 2006 is dit beleid neergelegd in de nota Gericht preventief Jeugdbeleid van 2000. In 2005 is een kadernota Jeugd opgesteld voor de periode 2005 – 2010.

Doelstellingen 2001 (- 2006)

Veiligheid (Jaarplannen OOV)

Om overlast door jeugd aan te pakken neemt de gemeente zich voor het jongerenwerk en het project "Doe effe Normaal" – een voorlichtingsproject op scholen door de politie - te subsidiëren. Verder zal de gemeente wijk- en inspraakbijeenkomsten organiseren om een goede informatiepositie te verkrijgen / behouden. Verder wil de gemeente zijn jeugdbeleid aanpassen aan de behoeften die onder jongeren leven, en dan met name wat betreft mogelijkheden elkaar te ontmoeten.

Leefbaarheid

In de nota Gericht preventief Jeugdbeleid worden de volgende doelen geformuleerd.

Doelstelling jeugdbeleid: door het scheppen van voorwaarden ondersteunen of bevorderen van aanbod dat aansluit bij de behoeften van jeugdigen op diverse terreinen waarbinnen de overheid een rol speelt.

Doelstelling preventief jeugdbeleid: met een samenhangend, herkenbaar en bereikbaar aanbod de ontwikkeling van specifieke groepen jeugdigen zo optimaal mogelijk te doen verlopen ter voorkoming van achterstanden of problemen. Dit moet worden bereikt door een integrale (samenwerking en afstemming), longitudinale (samenwerking tussen instellingen met een opeenvolgend aanbod) en resultaatgerichte aanpak (streven naar zichtbare en meetbare resultaten).

Verder worden twee speerpunten geformuleerd:

1. het versterken van de ondersteuningsstructuur rondom het jonge kind (0 – 12 jarigen)
2. het versterken van de ondersteuningsstructuur voor jongeren (12 – 24 jarigen) die risico lopen op een achterstand in hun ontwikkeling.

Deze doelen kunnen worden bereikt door (dorps)netwerken op te zetten van instellingen die gezamenlijk kunnen bijdragen aan de oplossing van problemen. De bestaande overlegsituaties over jongeren met problemen zouden beter moeten worden gecoördineerd, waarbij gedacht wordt aan één centraal coördinatiepunt voor de begeleiding van jongeren. Deze activiteiten kunnen worden uitgevoerd door een nog aan te stellen jongerenbegeleider.

Realisatie 2002 - 2006

Veiligheid

De gemeente verleent jaarlijks de subsidie voor het project Doe effe normaal. Verder is een werkplan "jongerenwerk" opgesteld. In dat verband vindt vanaf 2002 structureel overleg plaats inzake het jongerenwerk tussen gemeente, sociaal cultureel werk, politie en Dynamo. Gedurende dat overleg komen knelpunten met betrekking tot ontmoetingsplaatsen voor jongeren aan de orde en worden daar afspraken over gemaakt.

Verder onderhoudt de gemeente de ontmoetingsplaatsen voor jongeren. Indien echter sprake is van teveel overlast kan de ontmoetingsplek worden ontmanteld. In 2003 was dat het geval in St. Willebrord.

Daarnaast is o.m. het steunpunt opvoedingsondersteuning beëindigd. Dit steunpunt heeft ongeveer 1 jaar bestaan, maar kon niet worden voortgezet door de beperkte deelname afgezet tegen de kosten.

In september 2003 is verder het project Veilig honk van start gegaan. Langs 7 schoolroutes zijn in totaal 13 veilige honken gecreëerd, waar de jeugd kan aankloppen om een band te plakken, een pleister te vragen, of een telefoontje naar ouders of school te mogen plegen.

Leefbaarheid

In 2003 zijn in de kernen Sprundel en St. Willebrord dorpsnetwerken gestart. In totaal zijn 20 casus besproken. Bij 4 kinderen is de probleemsituatie opgelost, bij de andere kinderen zijn diverse acties in gang gezet en worden de resultaten gevolgd. Doel is te komen tot uitbreiding van de dorpsnetwerken naar alle dorpen. De opbrengst van de netwerken blijkt het tijdig opsporen van kinderen met problemen waarbij ze door een intensieve samenwerking weer op het goede spoor worden gezet.

In 2004 zijn 29 jongeren begeleid. Er blijkt behoefte aan assertiviteitstraining ter verhoging van de weerbaarheid. Er blijkt sprake van serieuze pesterijen door andere jongeren. De jongerenbegeleidster en de jongerenwerker vinden het omgaan met waarden en normen door jongeren en ouders zeer zorgelijk.

Door de jongerenwerker wordt een aantal aandachtspunten genoemd:

- verving is een belangrijk item bij jongeren; er is behoefte aan disco, filmavond, sport- en bewegingsactiviteiten en een plek om elkaar buiten te ontmoeten;
- Jongeren hebben weinig vertrouwen in de gemeente omdat er zo weinig gebeurt (geen skatebaan) of hangplek;
- Het voorzieningenniveau wordt beperkt door de beperkte openingstijden van de jongerencentra;
- De jongerenwerker kan niet alle jongeren bereiken vanwege zijn beperkte tijd (16 uur);
- Er bleek onder jongeren grote belangstelling voor de Buzz (voorlichtingsbus van Novadic-Kentron);
- De jongerenwerker heeft jongeren benaderd en begeleid om een gesprek aan te gaan met de wethouder jeugd om kenbaar te maken wat er bij hen leefde.

Met ingang van 1 januari 2005 is de subsidie voor Dynamo (één van de instrumenten van het preventief jeugdbeleid) beëindigd, in verband met de noodzaak te bezuinigen. Daarnaast zijn de SKW's geconfronteerd met een bezuiniging die tot gevolg heeft gehad dat het aanbod voor jongeren beduidend is verminderd. Ook blijkt het resterende aanbod (algemeen en schoolmaatschappelijk werk) onvoldoende inzichtelijk voor ouders. In het Jaarplan OOV 2005 wordt door OM en Politie expliciet (vetgedrukt) aandacht gevraagd voor het

belang van een goede en laagdrempelige inloopfunctie van de SKW's ten aanzien van de jongeren.

Toekomstige doelen

Het gemeentelijk jeugdbeleid wordt geactualiseerd in 2005 met een nieuwe kadernota jeugd voor de perioden 2005 – 2010. De jeugd is zelf niet rechtstreeks betrokken bij de beleidskeuzes die zijn gemaakt. Gestreefd wordt jeugdigen / de ouders te betrekken in de uitwerking van de gemaakte keuzes.

Doelstellingen van het algemeen en gericht preventief jeugdbeleid zijn niet anders dan in 2000. Gekoppeld aan die doelen wordt een aantal speerpunten geformuleerd en uitgewerkt, te weten:

- ondersteunings – en zorgstructuren via dorpsnetwerken (0 – 12) en een zgn. meerrisicjongerenoverleg (12- 24), met o.m. aandacht voor de werking van de keten;
- een sluitende aanpak ter voorkoming van dat jongeren uitvallen voordat ze een startkwalificatie hebben behaald. Middels een nauwe samenwerking tussen de leerplichtambtenaar, het onderwijs, jeugdzorg of andere hulpverlening;
- vrijetijdsbesteding voor niet-georganiseerde jongeren;
- veiligheid.

Voor de uitvoering van de kadernota is jaarlijks geld beschikbaar, waarmee het volgende wordt nagestreefd:

- a. pedagogische hulp / aanpak uitvallers wordt uitgebreid;
- b. toegang tot opvoed-, opgroei, en gezinsondersteuning wordt verbeterd;
- c. ondersteuning en zorgstructuren worden versterkt.

Het college stelt jaarlijks een uitvoeringsprogramma op. Hierin worden de prioriteiten uit de kadernota jeugd vertaald in acties en zoveel mogelijk voorzien van prestaties. Daarbij wordt aangegeven hoe de prestaties gemeten gaan worden. Voorbeelden van te ondernemen activiteiten zijn de uitrol van de dorpsnetwerken, aansluiting bureau jeugdzorg bij de dorpsnetwerken en het meerrisicjongerenoverleg, opvoedondersteuning, opgroeiondersteuning, omgaan met geld voor jongeren en een jeugdpreventieplan.

3.4.3 Thema Ouderen en ouderenparticipatie

Ouderen vormen in Rucphen een belangrijke groep. Zij maken een groot gedeelte uit van de inwoners van de gemeente Rucphen, terwijl de komende jaren verwacht wordt dat de bevolking in toenemende mate vergrijst, zowel absoluut door een toename van het aantal ouderen als relatief door een afname van het aantal jongeren (ontgroening). Deze vergrijzing leidt tot druk op de beschikbare voorzieningen en vergt op verschillende terreinen een aanpak die specifiek is gericht op ouderen of met ouderen samenhangende problemen. Hierbij valt te denken aan aandacht voor toenemende gezondheidsproblemen, de bestrijding van eenzaamheid, voor senioren aangepaste woningen en mogelijkheden tot participatie. Rucphen onderkent deze problematiek. In het Masterplan Wonen, Zorg en Welzijn 2001 wordt daar aandacht aan besteed.

Doelen in Masterplan Wonen, Zorg en Welzijn 2001

Dit plan is in 2001 tot stand gekomen op initiatief van het lokale zorgberaad, waar de gemeente op dat moment in samenwerkt met zorgvragers, zorgaanbieders en

de woningstichting. Het zorgberaad kreeg de opdracht om vanuit demografische prognoses en lokale behoeften te komen tot aanbevelingen over de zorginfrastructuur in Rucphen. Resultaat daarvan is het Masterplan WZW.

Een aantal uitgangspunten die betrokken werden ter illustratie:

- ouderen moeten zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen;
- kanteling van aanbod- naar vraaggestuurde zorg;
- actieve betrokkenheid van zorgvragers leidt tot verhoogde kwaliteit van het leven;
- masterplan bezien in context met andere gemeentelijke plannen zoals Stedelijke vernieuwing.

Op grond van de demografische ontwikkelingen zijn prognoses gemaakt van de te verwachten zorgvraag, ontwikkelingen in huisvesting (seniorenwoningen) en consequenties voor de overige welzijnsvoorzieningen. Hierbij is een onderverdeling gemaakt naar de 5 kernen waar Rucphen uit bestaat.

Realisatie

Het Masterplan wordt uitgevoerd aan de hand van concrete actieplannen. In het Masterplan 2001 is een aantal actiepunten genoemd. Hieronder geven we schematisch weer welke voornemens er waren en of deze gerealiseerd zijn.

Actiepunten

- realisatie (evt. subregionaal) zorgloket
- evaluatie van steunpunten evaluatie van het zorgaanbod en de welzijnsvoorzieningen in de steunpunten. Verder definitieve invulling van steunpunt te Schijf en definitieve lokatiekeuze steunpunt Zegge. Gereed 2de kwartaal 2002.
- herziening flankerende voorzieningen onderzoek is gewenst hoe de warme maaltijdenvoorziening en de sociale alarmering vorm gegeven moeten worden. Gereed: 2de kwartaal 2002.
- uitbreiding verzorgingshuiszorg onderzoek naar de lokatiekeuze voor 75 verzorgingshuisplaatsen. Bepaling lokatie in 2de kwartaal 2002.
- uitbreiding verpleeghuiszorg onderzoek naar de lokatiekeuze voor

Realisatie in 2007

zorgloket (2007: Wmo-loket) gerealiseerd

Evaluatie is in 2007 afgerond. Op basis van een nul-meting over het bereik van de (activiteiten van de) steunpunten en een behoeftenonderzoek door de steunpunten is een werkplan opgesteld voor 2008. Zie verder toelichting hieronder.

Bij evaluatie 2007 wordt aangegeven dat er, gezien de cijfers over 2004 – 2006 sprake is van een daling van het aantal aan huis verstrekte maaltijden. Niet duidelijk is in hoeverre er een verschuiving heeft plaatsgevonden naar maaltijdverstrekking door de steunpunten.

Wat betreft de sociale alarmering blijkt gezien de cijfers over 2006 vergelijken met 2001 een duidelijke toename van het aantal aansluitingen. Geconcludeerd wordt dat de huidige invulling voldoet.

Gerealiseerd in het project Kerkakkers. De oplevering vindt plaats december 2007.

Door overheveling van verzorgingshuisplaatsen naar nieuwe

- uitbreiding verpleeghuisplaatsen in St. Willebrord. Bepaling lokatie 2de kwartaal 2002. - evaluatie functie ouderenwerk ouderenwerker zou meer op moeten treden als intermediair, partijen bij elkaar moeten brengen om de hulpvraag te beantwoorden. Tevens ondersteuning zorgloket, aansturing van activerend huisbezoek en advisering van een seniorenraad. Nota hierover zou gereed moeten zijn in 3de kwartaal 2002. - wonen onderzoek naar de mate waarin seniorenwoningen geschikt gemaakt kunnen worden voor zorg- en groepswoningen. Gereed: 4de kwartaal 2002. - verruiming woningcontingentering onderzoek naar de mate waarin het woningaanbod en de woon- zorgcomplexen voldoen aan de provinciale eisen in verband met de vrijlatingsbepalingen voor woningcontingentering. Gereed: 4de kwartaal 2002.	lokatie is ruimte vrijgekomen in de huidige voorziening De Vlegter. In 2004 is subsidie ouderenwerk met 50% gekort. De resterende subsidie werd ingezet voor het zorgloket. Zie verder toelichting hieronder. Aangegeven wordt dat dit punt conform is afgehandeld. Voorgesteld wordt dit punt te betrekken bij de herijking van de Woonvisie 2005-2010. Aangegeven wordt dat dit punt conform is afgehandeld. Voorgesteld wordt dit punt te betrekken bij de herijking van de Woonvisie 2005-2010.

Toelichting op evaluatie steunpunten en evaluatie functie ouderenwerk

Steunpunten

Eén van de welzijnsvoorzieningen die in het kader van dit onderzoek het vermelden waard is zijn de zgn. steunpunten. In elke kern is een steunpunt gevestigd, veelal in de nabijheid van seniorenwoningen, waar ouderen terecht kunnen voor informatie, contact, een maaltijd of sociale activiteiten. De steunpunten zijn geëvalueerd in het voorjaar van 2007. Deze evaluatie heeft bestaan uit een tweetal bijeenkomsten tussen gemeente en de Stichting steunpunten. In deze bijeenkomsten is geconstateerd dat er in elk geval behoefte is aan de steunpunten. Door middel van een 0-meting is geïnventariseerd wat het bereik is van de steunpunten. Verder hebben de steunpunten een behoeftenonderzoek gedaan. De 0-meting en het behoeftenonderzoek hebben geleid tot het opstellen van een werkplan 2008 en tot de afspraak dat met ingang van 2008 gewerkt wordt met een prestatie- of uitvoeringsovereenkomst.

Ouderenwerk

Uit de evaluatie blijkt dat het wegvallen van de subsidie van 50% voor ouderenwerk in 2004 ertoe heeft geleid dat activiteiten die daaruit werden gefinancierd, min of meer zijn overgenomen door de steunpunten (zie boven), het steunpunt Mantelzorg en het Sociaal Cultureel Werk. Dit heeft tot gevolg dat meer organisaties bij de doelgroep zijn betrokken.

Verder zijn – door het wegvallen van de ouderenwerker – de contacten met de seniorenraad, de KBO's en overige belangengroepen nu rechtstreeks met de gemeente. Geconstateerd wordt dat de communicatie met de doelgroep nog niet optimaal is. Er wordt nog gezocht naar een juiste invulling van de overlegmogelijkheden. De Wmo-raad (i.o.) is een eerste resultaat hiervan. De eerder genoemde partijen hebben – zoals gesteld in de evaluatie – meer mogelijkheden voor ondersteuning om vorm te geven aan burgerparticipatie.

Ouderenparticipatie

Bij de bespreking van het Veiligheidsplan hebben we al gesproken over het project ouderenparticipatie. Zoals we hebben gezien is dat project niet uitgevoerd, omdat al op een andere wijze invulling werd gegeven aan ouderenparticipatie. Desondanks is recent een project gestart, het project Ouderenproof, om ouderen meer te betrekken bij het ouderenbeleid. In het kader van dit project wordt aan ouderen (55 jaar en ouder) gevraagd waar zij verwachten behoefte aan te hebben de komende jaren op het gebied van wonen, welzijn, zorg, participatie, dienstverlening.

Voor vastlegging van de afspraken is een convenant opgesteld tussen de gemeente, KBO Rucphen, Provincie Noord-Brabant, SKW Rucphen, SKW Sprundel, de Seniorenraad en de Commissie van 10. De te volgen werkwijze kan worden gezien als een vorm van interactieve beleidsontwikkeling.

Toekomstige doelen

Het collegeprogramma 2006 besteedt aandacht aan ouderenbeleid. Toegelicht wordt dat volwaardig meedoen binnen de lokale gemeenschap vooral voor ouderen van belang is. Zij hebben ook relatief veel ondersteuning nodig.

Doelstelling is beleid te ontwikkelen in het kader van de Wmo (prestatieveld 1: sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten).

Actiepunt is het opstellen van de Sociale Structuurvisie dat kan dienen als kader voor het Wmo-beleidsplan. Onderdeel van (input voor) deze Structuurvisie is het uitvoeren van een behoeftenonderzoek onder burgers naar wat zij verwachten of wensen op het gebied van welzijn.

Het aloude doelgroepenbeleid (jongeren/starters, volwassenen/doorstromers en senioren) zal als gevolg van de Wmo verbreed moeten worden naar andere doelgroepen zoals verstandelijk / fysiek beperkt, zorgbehoefstig. Momenteel wordt gezocht naar een juiste invulling om adviescolleges als de gehandicaptenraad en seniorenraad te betrekken bij de beleidsontwikkeling van de Wmo.

3.4.4 Thema Burenoverlast

In het Veiligheidsprofiel 2001 wordt duidelijk dat er in Rucphen sprake is van relatieproblemen en burenruzies. Zowel politie, woningstichting als huurdersvereniging worden daarmee geconfronteerd en de laatste heeft behoefte aan ondersteuning. Reden om in het Veiligheidsplan een drietal projecten op te nemen. Zoals reeds in deel 1 duidelijk is geworden zijn deze niet uitgevoerd.

Daarnaast is in het Jaarplan Openbare Orde en Veiligheid 2003 als één van de speerpunten benoemd: wijkproblemen. Opgemerkt wordt dat problemen bestaan

met en tussen diverse bewoners uit bepaalde wijken. Dit zijn zowel maatschappelijke als relationele problemen. Echter, een directe aanpak van deze problemen ligt blijkens het jaarplan niet bij gemeente, politie of OM. Er wordt zoveel mogelijk gestuurd op zelfredzaamheid. De gemeente beoogt voorlichting te geven en beleid te maken dat kan worden uitgevoerd door St. Traverse. Uit de evaluatie van dit jaarplan blijkt niet wat de gemeente op dit punt aan voorlichting heeft gedaan of wat voor beleid is gemaakt dat Traverse kan uitvoeren. Wel wordt gesteld dat er een overleg burenoverlast is geïnitieerd. In de Jaarplannen 2004 en 2005 worden deze problemen onder het speerpunt "geweld" benoemd. Inspanningen gemeente: actieve voorlichting en mogelijk meenemen met het project lokale cultuur (project 7 uit het Veiligheidsplan 2001).

Overleg burenoverlast

In mei 2001 is een overleg burenoverlast gestart. Deelnemers zijn: Zorgvoorwonen, Gemeentelijke huurdersvereniging, Politie, Traverse, afd. maatschappelijk werk en sinds 2003 ook de gemeente.

Het overleg stelt zich ten doel:

- de inventarisatie en onderzoek van klachten;
- inventarisatie van knelpunten en procedures bij alle betrokken partijen;
- klachten gezamenlijk aan te pakken, d.w.z. samenwerken op gebieden waar vereist;
- het bij elkaar brengen, bemiddelen en het eventueel nemen van maatregelen t.b.v. de (strijdende) partijen, teneinde de overlast zo veel mogelijk te beperken.

Er wordt structureel overleg gevoerd. Daarnaast is ad-hoc overleg mogelijk indien nodig. Iedere partner kan ontvangen klachten inbrengen. De leden kunnen ook preventief signalen van dreigende escalatie tussen burens in het overleg melden. Naam en adres van klager en overlastveroorzaker worden benoemd. De zaak wordt besproken en er wordt een afspraak gemaakt wie van de partners actie gaat ondernemen. Afgesproken is dat bij verdere actie door het overleg het noodzakelijk is dat de betrokkene toestemming geeft voor het behandelen van de problematiek door het overleg.

Uit de ervaringen van het overleg blijkt dat één bemiddelend gesprek al voldoende kan zijn om de betrokkenen begrip te laten opbrengen voor elkaars situatie. Indien na diverse pogingen, een gesprek tussen betrokkenen onmogelijk lijkt, spreekt het overleg een advies over de overlastsituatie uit naar de betrokken burens. Indien niets tot een oplossing leidt, kan geadviseerd worden tot het nemen van maatregelen die gericht zijn op verhuizing.

Er is een evaluatie door de gemeente van het overleg beschikbaar uit februari 2006. Uit deze evaluatie blijkt dat privacyaspecten, waaronder regels en procedures van de afzonderlijke partijen, te vaak tot stagnatie leiden. Gestreefd wordt naar een soepelere uitwisseling door het afsluiten van een convenant. Een dergelijke afspraak is tot dusver niet gemaakt. De overige zaken (inventarisatie en onderzoek, samenwerking en maatregelen) verlopen wat de gemeente betreft naar tevredenheid.

Uit de evaluatie wordt niet duidelijk hoeveel zaken worden aangebracht, hoeveel worden opgelost en of er in zijn algemeenheid sprake is van een afname of

toename van klachten dan wel andere relevante ontwikkelingen. In hoeverre de frequentie van het overleg adequaat/effectief is, is geen expliciet onderwerp van evaluatie geweest.

3.4.5 Thema Huiselijk geweld

Huiselijk geweld staat de laatste jaren hoog op de agenda. Het is een veel voorkomend maatschappelijk probleem en de meest voorkomende geweldsvorm in de samenleving. Ook in Rucphen komt huiselijk geweld voor. In 2002 en 2003 zijn resp. 10 en 12 meldingen binnengekomen bij de politie van man/vrouw mishandeling. De gemeente Rucphen houdt er echter rekening mee dat het probleem een stuk groter is dan het aantal meldingen. In de notitie "realisatie advies en steunpunt huiselijk geweld" wordt namelijk aangegeven dat uit onderzoek blijkt dat mogelijk 5% van de bevolking in aanraking komt met huiselijk geweld. Dat zou in Rucphen neerkomen op ca. 1100 personen.

In de Jaarplannen OOV van 2004 en 2005 is er ook expliciet aandacht voor. Geweld, en ook huiselijk geweld, vormt daarin een speerpunt. De gemeentelijke inspanningen beperken zich wat dat betreft tot actieve voorlichting.

In de periode 2003 tot en met april 2005 is in de regio West – Brabant het project Stop Huiselijk Geweld uitgevoerd. In dit project participeren zorginstellingen, bureau slachtofferhulp, Raad voor de Kinderbescherming, Advies- en Meldpunt kindermishandeling, politie en justitie. Doelstelling was een structuur op te zetten en methodieken te ontwikkelen waarmee organisaties kunnen gaan werken. De gemeente Rucphen heeft financieel (bijdrage per inwoner) aan het project bijgedragen.

Landelijke ontwikkelingen nopen echter tot bijstelling. Er is door het rijk een tijdelijke stimuleringsregeling advies- en steunpunten huiselijk geweld ingesteld. Centrumgemeenten, i.c. Breda, dienen een dergelijk advies- en steunpunt in te richten. Iedereen (slachtoffers, daders, omgeving) kan bij dit advies-/steunpunt een melding doen. Professionals zullen na de melding contact opnemen om te bezien welke mogelijkheden er zijn om het probleem aan te pakken. De gemeente levert ook hier financieel een bijdrage.

3.5 Analyse documenten

In de voorgaande paragrafen zijn we ingegaan op het Veiligheidsplan 2001 en hebben we beschreven wat de gemeente Rucphen op het terrein van de 5 gekozen thema's voor ogen stond en wat de inspanningen en resultaten zijn geweest. Onderwerpen we dit geheel aan de hand van de normen van het normenkader aan een nadere analyse dan komen we tot de volgende bevindingen.

Beleidskaders, uitvoering en samenwerking

Hoewel het Veiligheidsplan 2001 op zich een overzichtelijke verzameling van onderling verschillende projecten was, vormde het geheel van deze projecten niet een helder en transparant beleidskader met duidelijke, realistische en meetbare doelstellingen. De uitvoering van al deze projecten bleek – gezien de evaluaties – problematisch. Een substantieel aantal projecten werd geschrapt of vervangen door een minder ambitieus alternatief.

In 2005 wordt er al gesproken over een nieuwe beleidsnota. Het bijstellen van beleid kan op zich goede redenen hebben. Wel is het dan van belang om dat op een heldere wijze te doen. Nu in de evaluaties en in de nieuwe beleidsvorming geen inzicht werd geboden in de maatschappelijke effecten, ontstond een diffuse situatie waarbij niet duidelijk was hoe de uitvoering c.q. bijstelling van het beleid al dan niet nog aansloot met de oorspronkelijke beleidsdoelstellingen.

Een aandachtspunt daarbij is ook of de oorspronkelijke beleidsvoornemens voldoende realistisch waren gesteld. Het Veiligheidsplan 2001 was in elk geval als ambitieus te kenmerken.

Ook bij de evaluatie van het Masterplan WZW 2001 doemt het beeld op dat de gemeente de activiteiten weliswaar wel heeft gerealiseerd, maar op een aanzienlijk later tijdstip dan vooraf was beoogd. Actiepunten die in 2002 zouden zijn uitgevoerd, blijken pas (veel) later te zijn ondernomen.

De combinatie van deze factoren heeft tot gevolg dat het moeilijk wordt om in inhoudelijke zin de voortgang van de beleidsrealisatie te volgen. Bij het thema alcohol- en drugsmisbruik kan worden geconstateerd dat er in de periode 2001 – 2007 na verloop van tijd wel onderzoek is gedaan en notities zijn geschreven. Niet duidelijk wordt wat deze inspanningen voor concreet en merkbaar effect hebben op het verminderen van overlast of het verminderen van onveiligheidsgevoelens bij burgers.

Daar waar inhoudelijke regie ontbreekt, blijkt onvoldoende duidelijk hoe activiteiten van de gemeente, maatschappelijke organisaties en inwoners op elkaar kunnen worden afgestemd.

Bijvoorbeeld bij de thema's burenoverlast en huiselijk geweld, kan worden geconstateerd dat de gemeente, ondanks het gegeven dat de gemeente deze thema's als probleem / speerpunt benoemt, veel overlaat aan ofwel de zelfredzaamheid van de burger of aan hetgeen maatschappelijke partners bereid zijn te ondernemen.

Vraaggerichtheid

In de periode 2001 – 2007 heeft weinig onderzoek plaatsgevonden naar informatie over de mening of de behoeften van burgers. Voor het Veiligheidsplan 2001 is vooral gebruik gemaakt van hetgeen professionals vonden. Voor het Masterplan WZW 2001 is uitgangspunt eenvoudigweg geweest dat de verscheidenheid in wensen en behoeften onder ouderen groot is. Ons is niet duidelijk geworden of dit uitgangspunt steunt op onderzoek. Verder zijn bij de opstelling van de kadernota Jeugd burgers (jongeren / ouders) evenmin betrokken, hoewel de doelstelling van het jeugdbeleid is een aanbod te scheppen dat aansluit bij de behoeften van jeugdigen.

Resultaat en evaluatie

Hoewel de gemeente bekend is met het evalueren van plannen, is er geen sprake van een eenduidige evaluatiepraktijk. Sommige plannen worden periodiek

geëvalueerd (Jaarplannen OOV), anderen (bijv. Masterplan WZW 2001) éénmalig om het dan vervolgens te kunnen afsluiten. Verder wordt meestal wel bezien of de voorgenomen acties zijn uitgevoerd, maar of de ondernomen acties ook de daadwerkelijk gewenste maatschappelijke effecten hebben gehad, wordt meestal niet duidelijk.

4. Reflectie op de beleidspraktijk: betrokkenen aan het woord

In dit hoofdstuk doen we samenvattend verslag van de belangrijkste bevindingen uit de gespreksronde met de diverse betrokkenen. De onderwerpen en aspecten van het normenkader vormen de inhoudelijke leidraad voor dit hoofdstuk²:

- 3.2: Beleid: uitvoering en actuele ontwikkelingen
- 3.3: Samenwerking en regie door de gemeente
- 3.4: Vraaggerichtheid en betrokkenheid van burgers
- 3.5: Resultaat en evaluatie

De informatie uit de verschillende gesprekken wordt aan de hand van deze ordening gebundeld weergegeven. We hanteren een vergelijkbare opzet als in het vorige hoofdstuk, waarbij naast algemene noties of bevindingen, waar mogelijk aandacht wordt besteed aan de vijf concrete beleidsthema's.

4.1 Vooraf: verloop en opbrengst gespreksronde

Voordat we onze inhoudelijke bevindingen presenteren, willen we enkele opmerkingen maken over het verloop en de opbrengst van de gespreksronde. Allereerst benadrukken we dat alle gesprekken een open karakter hadden. Hiermee was niet alleen de sfeer prettig, maar was er ook voldoende tijd en gelegenheid om vragen te stellen. Helaas konden niet alle gesprekpartners goed terugblikken op de afgelopen (college)periode, omdat men destijds niet persoonlijk betrokken was bij de lokale situatie. Hiermee is vooral de invalshoek van de politieorganisatie beperkt c.q. onderbelicht gebleven. Het perspectief van de diverse gesprekspartners heeft voorop gestaan. De diverse gesprekken gecombineerd geven ons inziens een goed totaalbeeld. We hebben bovendien vrijwel geen onderling strijdige informatie ontvangen.

De informatie die we hebben ontvangen van de samenwerkingspartners komt hoofdzakelijk terug in 3.3, samenwerking met de gemeente en andere partners was hierbij een belangrijk gespreksonderwerp.

Wat betreft de focus op de thema's, willen we opmerken dat het meestal niet eenvoudig was om deze focus te leggen en/of vast te houden. Deze themaspecifieke informatie was niet altijd bij de sleutelinformanten aanwezig of paraat; daarentegen hebben we relatief veel (nuttige) algemene informatie ontvangen. De focus op thema's is in de gesprekken met de samenwerkingspartners van de gemeente Rucphen wel duidelijk aan bod gekomen, vanwege hun specifieke betrokkenheid bij een of enkele thema's. De themaspecifieke informatie komt voornamelijk in paragrafen 3.2 en 3.3 terug.

4.2 Beleid: perspectief op uitvoering en actuele ontwikkelingen

In het vorige hoofdstuk is uitgebreid stilgestaan bij de beleidskaders voor de periode 2002-2007. Het integrale veiligheidsplan van 2001 is een belangrijke ingang geweest voor dit Rekenkameronderzoek. In deze eerste paragraaf staan we stil bij de bevindingen uit de gespreksronde betreffende de uitvoering van dit plan,

² Waarbij het onderwerp helderheid en transparantie van de beleidskaders voornamelijk in het vorige hoofdstuk aan bod is gekomen, bij de analyse van de beleidsdocumentatie.

in het bijzonder de vijf thema's. Hiermee raken we tevens de uitvoering van het aanpalende leefbaarheidsbeleid. We staan daarna tevens stil bij opmerkingen van betrokkenen ten aanzien van de actuele beleidsontwikkelingen op het gebied van de integrale veiligheid en leefbaarheid.

4.2.1 Terugblik: uitvoeringspraktijk 2002-2006

In de interviews is er van meerdere zijden op gewezen dat, nadat het Veiligheidsplan in 2001 was vastgesteld, zich enkele ontwikkelingen hebben voorgedaan die betekenisvolle invloed hebben gehad op de realisatie van dat plan. Enerzijds wordt daarbij gewezen op de verminderde inkomsten uit het Gemeentefonds, die het noodzakelijk maakten dat binnen de gemeente bezuinigingen werden doorgevoerd. Anderzijds leidden de uitslagen van de verkiezingen tot een wijziging van de bezetting van raad en college, en daarmee ook tot een andere benadering van de maatschappelijke problematiek.

Binnen die nieuwe context werd voorrang gegeven aan de meer fysieke aspecten van leefbaarheid en veiligheid. Als voorbeelden zijn genoemd het realiseren van woningbouw en investeringen in de brandweezorg. Alhoewel zich dat onttrekt aan de waarnemingen in dit onderzoek, is in de interviews ook aangegeven dat hiermee goede resultaten zijn behaald.

In de nieuwe raads- en collegeperiode lag daarnaast ook meer de nadruk op repressie (door politie) dan op preventie. Een direct gevolg van de gewijzigde financiële en bestuurlijke context was dat binnen de bij dit onderzoek betrokken beleidsvelden een aantal bezuinigingen werd doorgevoerd. Een aantal projecten uit het Veiligheidsplan is daardoor geschrapt in de uitvoeringsfase. Het Masterplan WZW 2001 is volgens betrokkenen overigens wel grotendeels uitgevoerd.

Meer indirect was het gevolg dat ook aan het (voort)bestaand beleid op deze gebieden minder prioriteit en aandacht werd gegeven; hetgeen in combinatie met de bezuinigingen ook tot spanning in de relaties met enkele betrokken organisaties heeft geleid.

Hieronder wordt de beschikbare themaspecifieke informatie weergegeven.

Ouderenbeleid

Binnen dit thema is de aandacht voornamelijk uitgegaan naar de realisatie van seniorenwoningen. Overig ouderenbeleid heeft (vrijwel) geen extra impuls gekregen. Zoals in het vorige hoofdstuk al bleek is de subsidie gehalveerd. Betrokkenen verwijzen naar de projecten Blijvend in eigen huis (gestart op initiatief van de provincie waarbij de uitvoering door vrijwilligers plaatsvindt onder begeleiding van een externe partij - Stichting Zet) en Samen is Wijs (ontwikkeld door de GGD West Brabant, waarbij 65-plussers via huisbezoeken worden bezocht door vrijwilligers met het doel eenzaamheid en sociaal isolement onder zelfstandig wonende 65-plussers op te sporen).

De komende jaren krijgt het ouderenbeleid meer aandacht. Daartoe is recentelijk het project Ouderenproof gestart, waarbij ouderen (55 +) wordt gevraagd naar hun behoefte voor de komende jaren op het gebied van wonen, welzijn, zorg, participatie en dienstverlening.

Jeugdbeleid

Op het thema jeugd zijn er belangrijke ontwikkelingen geweest de afgelopen periode, positief en negatief. Een zwak punt is dat ook op gebied van jeugdbeleid bezuinigingen zijn doorgevoerd, waarmee het jongerenwerk verviel bij de SKW's.

De preventiekant heeft daarmee weinig aandacht gekregen. Het structurele overleg (vanaf 2002) tussen gemeente, sociaal cultureel werk en politie is om die reden ook opgeschort.

Een positief punt is dat dit recentelijk weer is opgepakt. Na de zomer gaat de nieuwe jongerenwerker met het werkplan aan de slag en wordt het overleg nieuw leven in geblazen. In 2005 is tevens een nieuwe kadernota jeugd verschenen, gericht op preventie met een looptijd tot 2010. Belangrijk aandachtspunt is de niet-georganiseerde kant ervan. Het huidige college heeft in dit kader de opdracht uitgezet voor onderzoek naar het oplossen van de opvang van jongeren in de kernen, omdat niet alle kernen hiervoor een voorziening hebben (bijvoorbeeld Sprundel in verbouwing zonder alternatief).

Verslavingsbeleid

Wat betreft het verslavingsbeleid komen tijdens de gesprekken vooral intenties naar voren om te komen tot uitvoering van het recente opgestelde beleid. In 2006 is veldonderzoek gedaan door Novadic-Kentron naar het middelengebruik door hangjongeren. De uitkomsten van dit onderzoek vormen samen met de notitie verslavingsproblematiek uit 2004 de basis voor de nota aanpak gebruik verdovende middelen die in oktober 2006 is opgesteld. In deze laatste nota zijn doelstellingen geformuleerd, die verder zijn uitgewerkt in het Actieprogramma 2007 Verslavingspreventie. Uitvoering moet nog starten. De gemeente is van mening dat de aanpak gebruik verslavende middelen alleen kan worden gerealiseerd in goed overleg en nauwe samenwerking met partners. Daartoe is een convenant in voorbereiding met als doel het voorkomen en verminderen van onverstandig gebruik van verslavende middelen en van daaraan gerelateerde problematiek. We komen hierop in de volgende paragraaf (samenwerking) terug.

Burenoverlast

Het beleid op dit thema bestaat uitsluitend uit een samenwerkingsproject dat al jaren in uitvoering is. Het vorige hoofdstuk heeft hieraan uitgebreid aandacht besteed. Tijdens de gespreksronde is nog aangegeven dat de gemeente de reikwijdte van het project graag wil uitbouwen naar 'woonoverlast', waardoor ook de particuliere sector onder het project kan vallen. In de volgende paragraaf komen we hier nog op terug.

Huiselijk geweld

Dit thema krijgt invulling via regionaal beleid in de vorm van het regionale meldpunt. De gemeente is subsidieverstrekker. Het beleid wordt getrokken vanuit Breda. In de tweede helft van dit jaar wordt dit geëvalueerd.

4.2.2 Doorkijk: nieuwe kaders in ontwikkeling

In de periode 2004-2007 zijn belangrijke wijzigingen opgetreden. In 2004 kwam er een geheel vernieuwd MT en in 2006 is een nieuwe gemeenteraad en een nieuw College aangetreden. In 2006 is het Veiligheidsplan 2001 geëvalueerd, in 2007 is, mede onder invloed van de WMO het Masterplan WZW 2001 geëvalueerd. Een en ander heeft ertoe geleid dat in beleidsmatig opzicht meer prioriteit wordt toegekend aan preventie, en in organisatorisch opzicht meer ingezet wordt op de samenwerking met de daarbij betrokken partners.

Beide kadernotities worden vernieuwd, waarvoor de benodigde voorbereidingen reeds zijn getroffen. Voor het nieuwe integrale veiligheidsbeleid (2007-) is een

startnotitie gereed (processtructuur welke ten tijde van het onderzoek nog niet was vastgesteld). Er wordt aansluiting gezocht bij het zogeheten Kernbeleid Veiligheid³.

Voor de Leefbaarheid is een Sociale Structuurvisie in voorbereiding, welke tevens de basis vormt voor het Wmo-beleidsplan. Burgerparticipatie en civil society vormen dan ook kernbegrippen binnen deze visie. Volgens planning zijn de nieuwe kaders in 2008 beschikbaar, waarmee 2007 feitelijk een overgangsjaar is.

De sectorhoofden en de wethouder benadrukken het belang van integraal werken. Momenteel is veel aandacht voor het realiseren van samenhang in het beleid. De beleidsterreinen veiligheid en sociaal beleid groeien meer naar elkaar toe, dat komt tot uitdrukking in elkaar betrekken bij planvorming en het delen van overlegsituaties (zie 3.3. samenwerking). Concreet voorbeeld is de verslavingsaanpak die terugkomt in de actuele kadernota jeugd. Deze kadernota jeugd vormt tevens input voor het nieuwe integrale veiligheidsbeleid, terwijl de voormalige nota feitelijk geen relatie had met het veiligheidsbeleid.

De aandacht voor samenhang zal ook tot uitdrukking gaan komen in de nieuwe kadernotities voor veiligheid en leefbaarheid, die in het najaar worden ontwikkeld. Ook de samenhang met de nieuwe Woonvisie zal bewaakt worden. Men erkent dat er in de afgelopen jaren te weinig integraal werd gewerkt, waarmee de samenhang in beleid beperkt is gebleven.

Naast samenhang en burgerparticipatie, is ook de uitvoerbaarheid een belangrijk aandachtspunt. De formatie binnen een gemeente als Rucphen is niet ruim. Sinds 2004 wordt beter gelet op de beschikbare capaciteit in relatie tot de ambities.

4.3 Samenwerking met (professionele) partners en gemeentelijke regie

In deze paragraaf staat de samenwerking tussen partners centraal. Het gespreksmateriaal ontvangen van partners krijgt hier een duidelijke plek. Bij partners moet hier worden gedacht aan de woningcorporatie (ZorgVoorWonen), de politie, de welzijnsstichting (Traverse), het sociaal-cultureel werk (SKW) en de verslavingszorg (Novadic-Kentron). De burger als overlegpartner komt aan de orde

in de volgende paragraaf (vraaggerichtheid), waar het gesprek met de Wmo-raad i.o. wordt verwerkt.

Er is allereerst een overzicht opgenomen van de structurele overlegsituaties met partners. Daarna geven we opvattingen weer van gemeente en partners over de samenwerking, zoals die uit de gespreksronde naar voren zijn gekomen. Waar mogelijk gaan we in op de diverse thema's.

4.3.1 Overlegvormen waarin de gemeente participeert op gebied van veiligheid en leefbaarheid

In onderstaand schema zijn de structurele overlegsituaties in kaart gebracht die binnen de afbakening van dit onderzoek vallen, en waarin de gemeente deelneemt. Deze informatie is aangeleverd door de gemeente Rucphen.

³ Deze methode is ontwikkeld door de VNG, en neemt samenwerking als een belangrijk uitgangspunt. Vorig jaar is de methode geactualiseerd, waarbij ook een 'light' versie is opgenomen voor kleine gemeenten.

(SOCIALE) VEILIGHEID ALGEMEEN		
Overleg burgemeester en OOV	Uitvoerend en beleidsmatig inzake OOV	gesprekspartners: burgemeester en beleidsmedewerker OOV
Overleg burgemeester en teamchef	Beleidsmatig en procesmatig	gesprekspartners: burgemeester, teamchef en beleidsmedewerker OOV
Ambtelijk overleg OOV (Etten-Leur – Rucphen – Zundert)	Uitvoerend, beleidsmatig en procesmatig	gesprekspartners: beleidsmedewerkers OOV/ veiligheidscoördinatoren gemeente Etten-Leur – Rucphen – Zundert en teamchef
Intergemeentelijk driehoeksoverleg	Beleidsmatig en procesmatig	gesprekspartners: burgemeesters en beleidsmedewerkers OOV/ veiligheidscoördinatoren gemeente Etten-Leur – Rucphen – Zundert, officier van justitie en teamchef
Ambtelijk OOV overleg districtelijke driehoek Breda	Beleidsvoorbereidend en uitvoerend	gesprekspartners: beleidsmedewerkers OOV/ veiligheidscoördinatoren gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Etten-Leur, Rucphen en Zundert
Districtelijke driehoeksoverleg	Beleidsmatig en procesmatig	gesprekspartners: burgemeesters en beleidsmedewerkers OOV/ veiligheidscoördinatoren gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Etten-Leur, Rucphen en Zundert, officier van justitie, beleidsmedewerker OM en districtschef politie
Overleg burgemeester - wijkagenten	Uitvoerend	gesprekspartners: burgemeester, beleidsmedewerker OOV, wijkagenten (4x) en operationeel chef
THEMA'S		
VERSLAVING		
Bestuurlijk overleg en uitvoeringsoverleg verslaving	- beleid - uitvoering	De voormalige projectgroep is onlangs opgesplitst in 2 overleggen. Gesprekspartners: beleidsmedewerker welzijn en OOV, politie, vertegenwoordiger voortgezet en basisonderwijs, sociaal cultureel werker, jongerenwerker, politie, Novadic-Kentron en GGD.

JEUGD		
Meerrisicjongerenoverleg	casusoverleg jeugd 12+ (soms ook jongere jeugd)	Wordt door de gemeente georganiseerd. Gesprekspartners: Gemeente (leerplichtambtenaar), voortgezet onderwijs, politie, Novadic-kentron, JPP, Traverse, jongerenwerker, Bureau Jeugdzorg.
Buurtnetwerken jeugd	casusoverleg jeugd 12-	Subsidie vanuit gemeente voor coördinatie door GGD. Zijn 2 netwerken die samen gehele gemeente "dekken". Gesprekspartners: Gemeente (leerplichtambtenaar), Thuiszorg, GGD, basisonderwijs, peuterspeelzaal, MEE, Bureau jeugdzorg, kinderdagverblijf, schoolmaatschappelijke werk.
Justitieel casusoverleg	casusoverleg vanuit de justitiële invalshoek op de schaal van het politiedistrict (Breda)	Deelname via leerplichtambtenaren van de "regiogemeenten", die bij toerbeurt deelnemen en elkaar informeren. Gesprekspartners: gemeente, OM, Raad v/d kinderbescherming, politie, Bureau jeugdzorg.
Zorgadviesteams Voortgezet Onderwijs	Casusoverleg (bespreken zorgleerlingen)	Gesprekspartners: gemeente (leerplichtambtenaar), Zorgcoördinator school, GGD, Bureau jeugdzorg, schoolmaatschappelijk werk.
Klankbordgroep jeugd	- beleid - uitvoering	Dit overleg (extern) is al een tijd niet meer bij elkaar geweest. Is wel betrokken geweest bij het opstellen van de Kadernota jeugd (2005). Gesprekspartners: basis-en voortgezet onderwijs, SKW, politie, GGD, Thuiszorg, NOvadic-Kentron, gemeente.
Voortgangsoverleg jongerenwerk	uitvoerend - inzet/aanpak hanggroepen - activiteiten vanuit jongerenwerk/SKW - signaleren ontwikkelingen	Dit overleg is beëindigd (per 1-1-2005), maar gaat naar verwachting in september a.s. weer van start. Gesprekspartners: gemeente, politie, SKW/jongerenwerk.
BURENOVERLAST		
Overleg burenoverlast	Uitvoerend	Gesprekspartners: Zorgvoorwonen, politie, maatschappelijk werk (Traverse), huurdersvereniging en gemeente.

Voor het thema Huiselijk Geweld is geen structureel overleg, dat wordt ad hoc door Breda (coördinatie) georganiseerd of gekoppeld aan een bestuurlijk overleg (Volksgezondheid). Daarnaast functioneerde er voorheen het zogenaamde

Zorgberaad, een overlegplatform tussen zorgaanbieders, gemeente en belangengroepen op het gebied van ouderen. Dit overleg ontleende haar bestaansrecht aan de uitvoering van het Masterplan Wonen, Zorg, Welzijn, maar is nu opgeheven (uitvoering gerealiseerd).

4.3.2 Opvattingen over het samenwerkingsproces

Zowel de gemeente als haar samenwerkingspartners hebben zich uitgesproken over het samenwerkingsproces. We geven de beschikbare informatie zo volledig en specifiek mogelijk weer.

Algemeen

Een eerste bevinding betreft de interne samenwerking. De werelden van welzijn/leefbaarheid en veiligheid zijn de afgelopen periode naar elkaar toe gegroeid. De thema's jeugd en verslavingszorg worden nu als gemeenschappelijke thema's benoemd. De beleidsmedewerkers wisselen informatie uit en stemmen hun inzet af. Dit geldt vooral voor het thema verslavingszorg, waarin beide beleidsmedewerkers participeren in het overleg.

Wat betreft de externe samenwerking op het gebied van de (integrale) veiligheid komt naar voren dat er voor 2002 geen duidelijke samenwerkingsstructuur bestond. Met de komst van de ambtenaar OOV is deze in 2002 opgezet (klankbordgroep, werkgroep, stuurgroep), maar door de beperkte uitvoering van het veiligheidsplan is deze structuur in 2005 opgeheven. De samenwerking gaat met het nieuwe veiligheidsplan opnieuw invulling krijgen. In de huidige overgangsfase is de samenwerking in het algemeen beperkt tot de kernpartners (OM, politie, intergemeentelijk). Zie hiervoor het bestaande schema.

De politie is een belangrijke partner op het gebied van de integrale veiligheid. De samenwerking met de politie is vrij recentelijk gereorganiseerd. Sinds dit jaar valt Rucphen onder het district Breda. Daardoor is er één politieteam voor Rucphen, Etten-Leur en Zundert. Voorheen beschikte Rucphen over een eigen politieteam en -bureau. Nu is er nog een politiepost (overdag geopend) en zijn er vier wijkagenten. Qua capaciteit worden er geen grote knelpunten door de gemeente of politie aangedragen. Voor incidenten zijn er goede afspraken tussen de gemeente en de politie. Er zijn korte lijnen en de burgemeester is altijd bereikbaar. Door de personele wijzigingen is tijdens het onderzoek geen informatie beschikbaar gekomen over de opvattingen van de politie over de samenwerking vóór de reorganisatie. Wat betreft de huidige situatie komt naar voren dat de relaties goed zijn, men weet elkaar te vinden. Niettemin wordt vooral gewezen op de komende fase, waarin de samenwerking (opnieuw) vormgegeven zal worden. Een gezamenlijk beeld over de lokale veiligheidssituatie en aanpak daarvan is daarin een belangrijke stap (die nog moet worden gezet).

Vanuit leefbaarheid is de relatie met de corporatie belangrijk, het contact met de woningcorporatie is goed. Zo voert de gemeente maandelijks (algemeen) overleg op managementniveau met deze partner. Ook met Traverse is er op beleidsniveau regelmatig overleg.

De samenwerking met het sociaal-cultureel werk in de vijf kerkdorpen is de laatste jaren gespannen geweest. Recentelijk lijkt daarin een positieve kentering in te zijn gekomen. Opvallend is de aanwezigheid van 5 zelfstandige SKW's, die accommodaties beheren, van waaruit activiteiten worden gedaan. De SKW's hebben agogen in dienst. Eind dit jaar zijn er 3 fulltime medewerkers aanwezig, die allen 50% van hun taak het kerkdorp bedienen en de andere 50% de gemeente als geheel. Deze

drie agogen hebben alle drie een ander specialisme (ouderen/Sprundel, jeugd/St. Willebrord en vrijwilligersondersteuning/Rucphen). Doel is tot meer samenhang en samenwerking te komen binnen het sociaal-cultureel werk. Daartoe komt er een structureel overleg tussen gemeente en SKW's. Dit moet nog invulling krijgen, maar de intentie is door gemeente en SKW's onderschreven. Hiermee is volgens betrokkenen een hele stap gezet, waarmee er goede randvoorwaarden zijn gecreëerd voor inhoudelijk werk.

Huiselijk geweld

De gemeente wijst ten aanzien van dit thema uitsluitend op regionaal beleid (WGR-regio, 18 gemeenten). Los van subsidieverstrekking, zijn de concrete betrokkenheid van de gemeente en eventuele samenwerkingsafspraken onduidelijk gebleven. Traverse geeft aan een regionale aandachtsfunctionaris voor dit thema in huis te hebben. Daarnaast is een medewerker van het team Rucphen belast met dit thema, in het bijzonder met de daderaanpak. Dat is vooralsnog het doel, want dat komt nog niet zo van de grond. Deze medewerker heeft capaciteit gereserveerd in haar agenda, maar deze wordt niet gevuld. De indruk bestaat bij Traverse dat het vooralsnog een regionaal project is, dat het lokaal nog niet voldoende wordt opgepakt.

Ouderenbeleid

In het kader van de woonvisie wordt samengewerkt met de woningcorporatie, waarbij seniorenwoningen een aandachtspunt zijn. Over samenwerking tussen gemeente en partners op het gebied van zorg en welzijn is weinig informatie beschikbaar gekomen. Traverse wijst op een ouderenoverleg in Sprundel, waar Traverse zelf ook aan deelneemt. Dit overleg is ontstaan op initiatief van het SKW, de gemeente is hierin niet vertegenwoordigd. Het overleg is gericht op activiteiten en voorzieningen voor ouderen, waar ook problemen aan de orde komen. Naast Traverse en SKW neemt ook de vrijwillige thuiszorg en de KBO (katholieke bond ouderen) deel aan het overleg. Nadeel van dit overleg is dat het alleen in Sprundel functioneert, het zou volgens Traverse eigenlijk gemeentebreed moeten worden getrokken.

Burenoverlast

Voor Burenoverlast is sprake van een jarenlange samenwerking, tussen Zorgvoorwonen, de huurdersvereniging, politie, Traverse en de gemeente. De woningcorporatie is initiatiefnemer van dit overleg. De gemeente participeert sinds eind 2002, sinds de indiensttreding van de beleidsmedewerker OOV. De gemeente was in eerste instantie terughoudend om mee te werken. Zorgvoorwonen vindt het erg belangrijk dat de gemeente participeert (regie).

Meldingen die Zorgvoorwonen ontvangt worden direct opgepakt. Indien nodig is er ook een directe lijn naar de andere partners, vaak de politie. De zaken die in het overleg worden besproken zijn meestal langer lopende probleemzaken, maar ook sluimerende situaties worden besproken (preventie). Het overleg waarborgt dat zaken worden ingebracht en afspraken worden nagekomen. Er ontstaat dan een collectieve verantwoordelijkheid. Daarom is de aanwezigheid van de gemeente van groot belang. Zorgvoorwonen heeft toch een andere verhouding tot politie en maatschappelijk werk dan de gemeente. Verder heeft het overleg ook wel een functie in het relatiebeheer. Privacyregels beletten partijen niet om zaken te bespreken en mondeling informatie uit te wisselen. Zorgvoorwonen ervaart het als

een nadeel dat de politie niet altijd informatie mag leveren, welke procedures kunnen vereenvoudigen.

Traverse bemiddelt bij conflicten tussen burens. De verwachtingen blijken echter wel eens hoger dan in de praktijk wordt waargemaakt. Sinds 2006 zet Zorgvoorwonen daarom onafhankelijk van het overleg burenoverlast ook een mediator in. Deze neemt ook ten opzichte van Zorgvoorwonen zoveel mogelijk een onafhankelijke positie in, om zo effectief mogelijk te kunnen zijn in de oplossing van problemen.

Momenteel wordt gesproken over een doorontwikkeling naar een formele samenwerking, die de onderlinge informatie-uitwisseling vergemakkelijkt. Bovendien is de intentie om het overleg te verbreden naar woonoverlast, waardoor ook de particuliere sector onder het overleg kan vallen. De gemeente (ambtenaar OOV) heeft hiervoor een notitie opgesteld.

De continuïteit van de participatie van de gemeente moet worden gewaarborgd, dat is de afgelopen jaren niet het geval geweest.

Jeugdbeleid

Het schema (onder 3.3.1.) geeft aan dat op het gebied van jeugd diverse samenwerkingsstructuren bestaan, die duiden op ketensamenwerking (via casuïstiekbesprekingen). Tijdens de gespreksronde wordt opgemerkt dat voor jeugdoverlast voorheen een specifiek overleg bestond, dat 2 jaar geleden is gestopt vanwege wegbezuiniging van de jongerenwerker bij SKW. Hierdoor was er geen mogelijkheid meer om ook tot concrete actie over te gaan. Hierdoor vertoonde ook de politie een terugtrekkende beweging. Dit uitvoeringsoverleg met partners wordt in het najaar weer nieuw leven ingeblazen, omdat opnieuw in jongerenwerk is voorzien. De politie en gemeente vinden dit een goede ontwikkeling, want beide partijen staan voor een ketenaanpak, waarin naast repressie ook preventie en pro-actie zinvolle aandachtsgebieden zijn.

Traverse geeft nog aan dat ze meer betrokken zou willen worden door de gemeente bij het jeugdbeleid. Zo spreekt de kadernota Jeugd over de participatie van Traverse, maar dat is in de ogen van Traverse niet goed afgestemd op de praktijk. Zeker met het oog op de toekomst is afstemming wenselijk; ontwikkelingen binnen de Jeugdzorg zullen leiden tot een zekere verschuiving van taken richting het AMW.

Verslavingszorg

Het thema verslavingszorg hangt sterk samen met het vorige thema. Sinds 2002 is er een projectgroep waarin wordt samengewerkt door de gemeente, de politie, Novadic-Kentron (voorheen Kentron), het basis- en voortgezet onderwijs, het sociaal-cultureel werk en de GGD.

Novadic-Kentron, de instelling voor verslavingszorg, heeft de indruk dat de gemeente vanaf 2004 meer dan daarvoor aandacht aan dit onderwerp wilde besteden. In diezelfde periode is veel bestuurlijke discussie geweest over de inrichting van het sociaal-cultureel werk en het beheer van de accommodaties. Vanuit de verslavingszorg gedacht is de preventie in die periode bemoeilijkt.

Op een gegeven moment heeft Novadic-Kentron zelf contact gezocht met de gemeente Rucphen en de mogelijkheden van Novadic-Kentron besproken. Dit werd goed ontvangen, maar de beleidsmedewerker beschikte niet over de juiste kanalen om de preventie goed in te kunnen zetten. Destijds was de hangjeugd vooral de doelgroep, en voerden de scholen op eigen initiatief preventie-activiteiten uit. Sindsdien is er beweging gekomen op dit thema. Onder meer door een quick scan van de lokale problematiek (2 jaar geleden), die confronterend heeft gewerkt. De uitkomsten vormden aanleiding voor de beleidsvorming, dat is uitgemond in het actieprogramma (2007), met als onderlegger een samenwerkingsconvenant. Dit wordt 6 september a.s. gepresenteerd aan B&W en partners. Dit plan is tot stand gekomen door samenwerking tussen jongerenwerk, scholen, gemeente, politie en GGD. Hiervoor is een uitvoeringsoverleg gecreëerd.

De huidige samenwerking wordt positief beoordeeld. Pluspunten zijn:

- niet te grote groep partners, slagvaardig genoeg;
- iedereen is aanwezig, geen agendaproblemen;
- bereidheid tot erkenning van de problematiek en belang van preventie/educatie in combinatie met repressie;
- er wordt gewerkt met een beproefde, integrale aanpak (evidence-based) vanuit Eindhoven;
- de gemeente laat de uitvoering over aan experts.

De rol van de gemeente bestaat uit regie en geld. De gemeente kan de partijen bij elkaar halen, en trekt het overleg.

Een punt van aandacht is dat de school het vaak aan tijd en mogelijkheden ontbeert om effectieve preventieprogramma's uit te zetten. Novadic-Kentron is voorstander van een structurele inbedding van preventieprogramma's in het lesprogramma en daarbuiten. De school heeft echter tijd nodig om een omschakeling te kunnen maken. Een lastig punt bij preventie is tevens de benodigde lange adem om effectief te kunnen zijn, wat kan conflicteren met de politieke korte-termijn behoeften om krachtig van zich te laten horen.

Traverse komt ook in aanraking met deze problematiek, bij de jeugd vaak via ouders. Het AMW verwijst waar nodig door naar Novadic-Kentron. Traverse is (helaas) niet betrokken bij het actieprogramma. Traverse denkt zelf wel een meerwaarde te kunnen leveren.

4.3.3 Regionale samenwerking

Rucphen werkt op gebied van veiligheid samen met omliggende gemeenten, dat blijkt ook uit het schema van overlegstructuren. De nieuwe districtelijke indeling van de politie is een aanjager voor verdergaande samenwerking. De burgemeester geeft aan dat er verdergaande samenwerking met de gemeenten Etten-Leur en Zundert zal komen. Momenteel is het streven om met deze andere twee gemeenten tot een nieuw, gezamenlijk Veiligheidsplan te komen. De gemeenten hebben vergelijkbare problemen, en er is sprake van grensoverschrijdende problemen (zoals hangjeugd, alcohol- en drugsproblematiek). Met name bij de aanpak van drugs(handel) is een grensoverschrijdende aanpak geboden. Daarover moeten afspraken gemaakt worden. Daarom zijn er zowel ambtelijk als bestuurlijk ook contacten en overleg. Binnen regionale planvorming is lokaal maatwerk goed mogelijk. Ook de politie is voorstander van een meer regionale opzet van het veiligheidsbeleid, er zijn goede ervaringen op dit punt opgedaan (zoals evenementenbeleid, APV).

4.3.4 Gemeentelijke regie

De partners hebben zich tevens uitgesproken over de regierol van de gemeente. Over het algemeen wordt bij regie gedacht aan initiatief nemen, faciliteren, bij elkaar brengen van partijen, informeren, afstemmen, en zorgen dat de betrokken partijen ook doen wat nodig is.

In algemene zin komt naar voren dat deze rol in toenemende mate invulling krijgt. Niet alle partners zijn van mening dat de gemeente deze rol voldoende invulling geeft of voldoende naar zich toe trekt. Voor het veiligheidsbeleid geldt dat deze met het nieuwe veiligheidsplan nadrukkelijker invulling zal krijgen. De startnotitie is hier een voorbeeld van. De methode kernbeleid veiligheid van de VNG neemt deze rol bovendien als uitgangspunt.

Wat betreft de leefbaarheid kan ten aanzien van de relatie met de SKW's worden gesteld dat de gemeente de regierol recentelijk naar zich toe heeft getrokken. De rol van de gemeente bestaat niet langer uit controleren en sturen op uitvoering, maar stelt nu doelstellingen vast en laat – in goed vertrouwen – de uitvoering over aan de SKW's. Prestatieafspraken is nog een brug te ver, maar er is sprake van regie. Met de woningcorporatie worden sinds 2001 prestatieafspraken gemaakt. De actuele rol op het gebied van verslavingszorg is tevens een goed voorbeeld van regievoering. Op het gebied van jeugd voert de gemeente de regie binnen het meerrisicjongerenoverleg.

Er is ook informatie naar voren gekomen waaruit blijkt dat deze gemeentelijke rol niet vanzelfsprekend is. Zo geeft de politie aan de samenwerking met 'welzijn' lastig te vinden. Traverse geeft op haar beurt aan dat de lijnen met de politie te lang zijn geworden. De gemeente is de regisseur op dit vlak. Ook participeert de gemeente weliswaar in het overleg burenoverlast, maar neemt zij daarin geen leidende rol in.

4.4 Vraaggerichtheid en betrokkenheid van de burger

Onder de noemer vraaggerichtheid gaan we hieronder in op de bevindingen met betrekking tot de invloed die de burger van Rucphen heeft op het beleid. Het gaat hier om de aanwezigheid van overlegsituaties, de beschikbaarheid van informatie over de lokale problematiek/ behoefte en de invloed hiervan op het beleid.

4.4.1 Overlegsituaties tussen gemeente en bewoners

De gemeente Rucphen voorziet ten behoeve van de leefbaarheid op diverse manieren in overleg met haar burgers. Tijdens dit onderzoek is daarbij gewezen op:

- De dorpsplannen die op een interactieve manier zijn en worden opgesteld. Burgers worden uitgenodigd mee te denken over deze plannen (Sprundel en St. Willebrord gereed, nu Zegge).
- De dorpsraden, waarin bewoners zich als gesprekspartner van de gemeente hebben georganiseerd (Schijf en Zegge). Deze worden gesubsidieerd door de gemeente. Het initiatief voor oprichting ligt bij de burger. In een convenant worden de afspraken neergelegd.
- De kernsprakavonden, die 1 à 2 keer per jaar plaatsvonden. Deze bijeenkomsten vormden een platform waar burgers signalen aan de gemeente konden afgeven. Deze avonden hadden ook een sociale betekenis.

- Het project Ouderenproof, waarbij bewoners van 55 jaar en ouder wordt gevraagd naar hun behoefte op het gebied van wonen, zorg en welzijn ten behoeve van beleidsontwikkeling.
- De Wmo-raad i.o., het (burger)adviesorgaan in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Dit adviesorgaan (gevraagd en ongevraagd advies) is momenteel in ontwikkeling.

Tijdens het onderzoek is gesproken met een vertegenwoordiging van de Wmo-raad (i.o.), waarin de huidige seniorenraad en gehandicaptenraad opgaan. Onder de gesprekspartners (senioren- en gehandicaptenraad) heerst veel onduidelijkheid over de rol en invulling van deze raad, inclusief de eigen positie hierin. De huidige belangengroepen zullen (vooralsnog) via werkgroepen in de Wmo-raad een plek krijgen. De seniorenraad geeft aan moeite te hebben met deze nieuwe positie, omdat de seniorenraad momenteel rechtstreeks aan het college adviseert en straks aan de raad waarmee de afstand tot het bestuur groter wordt. De seniorenraad wijst ten aanzien van structureel overleg met de gemeente nog op het zogenoemde Zorgberaad, bijeenkomsten waar aanbieders van zorg om tafel zitten met gemeente en belangengroepen om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Met de instelling van Wmo-raad is dit overleg komen te vervallen, wat men betreurt.

Het betreft hier een zeer recente ontwikkeling; ten tijde van het onderzoek was op dit punt weinig concrete informatie voorhanden. Duidelijk is dat de gemeente graag nieuwe mensen wil werven voor deze adviesraad. De werving moet een brede, evenwichtige vertegenwoordiging van burgers gaan opleveren. Op basis van een profiel kunnen burgers dan 'solliciteren' naar een plek in de adviesraad. Volgens de huidige belangengroepen is het een veeleisend profiel, waarmee de drempel hoog wordt voor deze vorm van burgerparticipatie.

4.4.2 Onderzoek/ informatie over mening van burgers en (zichtbare) relatie met beleid

Volgens de gesprekspartners is onvoldoende in kaart gebracht hoe de burgers in de 5 afzonderlijke kerkdorpen de maatschappelijke problematiek rondom leefbaarheid en veiligheid beoordelen. Zelf beoordelen de partners de huidige situatie over het algemeen als relatief goed. Het is veilig en leefbaar met een grote sociale cohesie. Niettemin heeft een gemeente als Rucphen ook te maken met lokale issues op dit terrein. Kernitems die uit de gespreksronde eenduidig naar voren komen zijn: jeugd(overlast), gebruik van alcohol/drugs en vergrijzing (in relatie tot woningen). De thema's burenoverlast en huiselijk geweld worden niet spontaan benoemd, maar men geeft desgevraagd aan dat het zeker lokale thema's zijn. Deze spelen echter niet in elk kerkdorp een even grote rol. De kern St. Willebrord komt naar voren als het kerkdorp waar deze problematiek relatief meer voorkomt. Hier is ook het thema verdovende middelen (zowel gebruik als handel) aandachtspunt.

Het (actuele) beleid van de gemeente Rucphen heeft aandacht voor deze thema's. Het zijn zelfs speerpunten, waarmee sprake is van een zekere relatie tussen de vraag van burgers en de gestelde beleidskaders. De komende tijd krijgt deze relatie echter veel nadrukkelijker vorm. We doelen hier op het burgertevredenheidsonderzoek dat na de zomer voor het eerst wordt uitgevoerd (nulmeting). De gemeente hecht grote betekenis aan dit onderzoek maar waar het tot op heden nog niet van is gekomen (geld, prioriteiten). De (in)formele overlegsituaties met burgers worden gekenmerkt door een beperkte vertegenwoordiging van burgers. Deze grootschalige burgerenquête is een goede

manier om ook andere burgers te betrekken. Er worden vragen gesteld over de dienstverlening van de gemeente (wonen, leefbaarheid, voorzieningen, veiligheid etc.), waarbij straks onderscheid kan worden gemaakt naar leeftijd en kern. Na twee jaar wordt dit onderzoek herhaald.

De resultaten van deze burgerenquête vormen input voor de Sociale Structuurvisie die in het najaar wordt opgesteld. In aanvulling op de informatie uit het burgertevredenheidsonderzoek wordt een inbreng van bewoners georganiseerd in de vorm van rondetafelgesprekken en buurtpanels om problemen (en eventuele oplossingen) vanuit bewoners op tafel te krijgen.

Binnen de burgerenquête zal veiligheid ook een onderwerp zijn. Maar voor veiligheid wordt nog wel nader bekeken hoe de burger goed te betrekken bij het beleid. De gemeente Breda wordt hierbij als referentie genoemd.

Eén van de gesprekspartners wijst tenslotte nog op een andere vorm van invloed van burgers op het beleid. Rucphen is een kleine gemeente met een klein maar actief circuit van betrokken burgers. Deze zijn allereerst vertegenwoordigd in de gemeenteraad, maar daaromheen bestaat nog een cirkel van bestuurders van verenigingen, die nauwe relaties hebben met dorpsraden en het gemeentebestuur. Hiermee is er een duidelijke, informele relatie tussen burger en politiek (en dus beleid). Nadeel is dat het gaat om een betrekkelijk klein en 'oud' circuit, waarbij verbreding en verjonging wenselijk zou zijn.

4.5 Resultaat en evaluatie

Tijdens de documentenanalyse in het vorige hoofdstuk is gebleken dat er aandacht is voor evaluatie. Zo zijn er voor het veiligheidsbeleid jaarlijkse evaluaties beschikbaar (inclusief cijfermateriaal). Hiermee wordt de Raad jaarlijks geïnformeerd. De vertegenwoordiging van de Raad is op dit punt tevreden.

De ambtelijke vertegenwoordiging neemt op dit punt een zelfkritische houding aan. De evaluaties tot nog toe gaan vooral in op de inspanningen die zijn gedaan en niet zozeer op de effecten die daarmee zijn gerealiseerd. Een belangrijke voorwaarde is de formulering van (meetbare) doelen. De komende periode moet daar meer aandacht voor zijn.

Op de vraag welke resultaten binnen de gemeente Rucphen zijn geboekt als gevolg van de inspanningen van de afgelopen jaren wordt door gesprekspartners gewezen op:

- Realisatie van (betaalbare) woningen voor starters en senioren (conform woonvisie 2004);
- Verbeterde ketensamenwerking voor met name jeugd (o.a. de kadernota jeugd);
- Investering in de fysieke veiligheid (brandweercorps);
- Betere afstemming van de beleidsterreinen Welzijn en Integrale Veiligheid in de beleidsontwikkeling en -uitvoering;
- Creatie van goede randvoorwaarden voor de samenwerking tussen gemeente en de SKW's;
- Meer integrale werkwijze (voorbeeld gemeenschapstuinen);
- Meer zakelijke benadering in beleidsontwikkeling met aandacht voor uitvoeringsaspecten (zoals beschikbare formatie).

Aandachtpunten voor de toekomst zijn:

- Regiefunctie voor de gemeente, bepalen en vasthouden van een goede focus in het beleid en in de uitvoering daarvan;
- Resultaatgericht werken, ook in de samenwerking met partners;
- Versterking van de samenwerking met, en informatie-uitwisseling tussen, partners op het gebied van welzijn/ leefbaarheid;
- Een goed evenwicht realiseren in de aandacht voor risicojeugd en de 'normale' jeugd evenals aandacht voor andere problemen dan overlast;
- Onderzoek wat de burger nu echt wil en betrek de burger bij de beleidsvoorbereiding en uitvoering;
- Het meten van de maatschappelijke effecten eerder dan van de ondernomen acties.

5. Conclusies en Aanbevelingen

5.1 Algemeen

De centrale vraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre heeft het gemeentelijke beleid in combinatie met het beleid van andere betrokken organisaties geleid tot een verbetering van de veiligheid en leefbaarheid in de directe woon- en leefomgeving van Rucphen?

Op basis van het verrichte onderzoek trekt de Rekenkamer West-Brabant de volgende conclusies:

- a. Gedurende het grootste deel van de onderzoeksperiode zijn in de beleidskaders de beoogde resultaten en maatschappelijke effecten onvoldoende specifiek, meetbaar en realistisch geformuleerd. Alhoewel in het Veiligheidsplan 2001 hiervoor wel een goede aanzet was gegeven, heeft dat in de daaropvolgende jaren geen vervolg gekregen;
- b. Zowel de samenwerking tussen verschillende sectoren binnen de gemeente als de samenwerking met andere betrokken organisaties bleek in de onderzochte periode niet altijd even goed te verlopen. Met name is een betere aansluiting nodig tussen de partijen die verantwoordelijk zijn voor preventieve, pro-actieve en repressieve acties;
- c. De inwoners zijn nog slechts in beperkte mate betrokken bij de beleidsvorming, en de gemeente heeft nog slechts beperkt inzicht in de mate van (on)tevredenheid bij de inwoners;
- d. Er wordt niet structureel geëvalueerd. Voor zover evaluaties plaatsvinden (jaarplannen Openbare Orde en Veiligheid) worden daarin wel de ondernomen acties toegelicht, maar wordt niet ingegaan op de maatschappelijke effecten.

Op grond van de hiervoor geschetste punten is onvoldoende informatie beschikbaar om gefundeerd vast te stellen of het gemeentelijk beleid heeft geleid tot een aanwijsbare verbetering van de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente Rucphen. Dit geldt zowel voor de Rekenkamer als ook voor de gemeenteraad: deze is in de beschreven situatie onvoldoende in staat (geweest) om invulling te geven aan haar kaderstellende en controlerende rol.

De Rekenkamer tekent hierbij overigens uitdrukkelijk aan dat ten aanzien van elk van deze aspecten in de beleidsvorming en organisatieontwikkeling een duidelijke verbetering kan worden waargenomen. Deze ontwikkelingen verkeren echter nog in een te vroeg stadium om al tot conclusies over de werking daarvan te kunnen komen.

De Rekenkamer adviseert de gemeenteraad om deze ontwikkelingen te bevorderen en toe te zien op de feitelijke realisatie daarvan. Geadviseerd wordt daarbij in het bijzonder aandacht te geven aan:

- 1: de wijze waarop burgers worden betrokken bij beleidsvoorbereiding en uitvoering;
- 2: de regievoerende rol door de gemeente;
- 3: de wijze waarop geëvalueerd wordt.

Toelichting

Veiligheid en Leefbaarheid, beide actuele thema's. Iedere betrokkene, van burger tot raadslid, heeft er zijn eigen ideeën over. Wat de één leefbaar vindt, ervaart de ander als een onwenselijke situatie. Zo is het ook met het gevoel van veiligheid. Het is niet altijd even helder waar iemand zich veilig bij voelt. Mensen, en hun wensen, zijn immers heel divers. De enige manier om te weten wat burgers vinden is om met ze te spreken en het ze te vragen. Niet één maal, maar met een zekere regelmaat en op een gestructureerde wijze.

Deze diversiteit hebben we ook teruggezien in de gemeente Rucphen. Een extra dimensie daarbij is dat we binnen de gemeente vijf unieke kernen kunnen onderscheiden met volgens alle gesprekspartners elk hun eigen specifieke karakter en hun eigen dynamiek. Er zijn belangrijke verschillen in bijvoorbeeld de omvang, de beschikbaarheid van voorzieningen, en de ontwikkeling van verenigingsleven.

De diversiteit van mensen, maar ook van gemeenschappen, kan voor bestuurders en beleidsmakers soms lastig zijn. Zoveel mensen, zoveel zinnen, maar op grond van welke overwegingen kan dan een keuze worden gemaakt die voor alle burgers geldt. Beleid en de uitvoering van beleid is naar zijn aard immers niet toegesneden op het individu, maar op de gemeente als geheel, of op doelgroepen als ouderen of jongeren.

In ons onderzoek hebben we nagegaan wat het beleid dat de gemeente op het terrein van veiligheid en leefbaarheid heeft gevoerd in de periode 2001 – 2007 voor de burgers in Rucphen heeft opgeleverd. De hoofdlijnen in de bevindingen zijn hiervoor weergegeven. Hieronder gaan we in op de conclusies die we hebben getrokken en de aanbevelingen die hieruit voortvloeien.

Drie aanbevelingen willen we echter nu alvast uitlichten als de belangrijkste aanbevelingen aan de Raad. Dit betreft 1: de wijze waarop burgers worden betrokken bij beleidsvoorbereiding en uitvoering, 2: de regievoering door de gemeente en 3: de wijze waarop geëvalueerd wordt

1- vraaggerichtheid / betrokkenheid burgers

Burgers zijn weinig betrokken bij beleidsvorming of uitvoering. De Rekenkamer adviseert om aan burgers de gelegenheid te bieden om zich uit te spreken over beleidsvorming en uitvoering, zodanig dat de behoeften van (groepen van) burgers in beeld zijn alvorens beleid te ontwikkelen.

2- regievoering door gemeente

Op diverse terreinen is de invulling van de regiefunctie van de gemeente niet voldoende helder geweest voor betrokken partners. Aanbevolen wordt een actieve regie te voeren waarbij het voor externe partijen duidelijk is wat ze kunnen verwachten en wat van hen verwacht wordt.

3- evaluaties

Evaluaties vinden niet structureel plaats en in evaluaties wordt niet ingegaan op het effect van genomen maatregelen. Geadviseerd wordt om als Raad afspraken te maken over het invoeren van structurele evaluaties, waarbij (indien mogelijk) wordt gemeten of anders onderbouwd, wordt aangegeven of de ondernomen acties en maatregelen effect hebben gehad.

5.2 Conclusies en aanbevelingen

In het normenkader zijn vier aandachtsgebieden onderscheiden:

- a. Helderheid en transparantie van de beleidskaders
- b. Uitvoering en samenwerking
- c. Vraaggerichtheid / betrokkenheid van burgers
- d. Resultaat en evaluatie

Onderstaand worden de deelconclusies en aanbevelingen per aandachtsgebied toegelicht.

a. Helderheid en transparantie beleidskaders

Het onderzoek had tot doel de vraag te beantwoorden of het beleid van de gemeente en de samenwerking met haar partners tot een verbetering hebben geleid van de veiligheidssituatie en van de leefbaarheid in Rucphen. Immers, het Veiligheidsplan 2001 had als belangrijkste doel het gevoel van onveiligheid onder de burgers in Rucphen te verminderen.

Het is verleidelijk om deze vraag met een duidelijk ja of nee te beantwoorden. Het antwoord luidt echter: eigenlijk weten we het niet. En de gemeente en haar partners weten het ook niet. En daarin schuilt direct al een belangrijk probleem. Het is niet bekend, in elk geval blijkt dat niet uit de stukken of de gesprekken, wat de maatschappelijke effecten zijn van de ondernomen acties op het door ons onderzochte terrein (sociale) veiligheid en leefbaarheid. Leiden de ondernomen acties of het nu een voorlichtingsactie voor jongeren betreft of de subsidiëring van een steunpunt, al of niet tot een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid.

Eén ding is wel zeker, nieuwe nota's, nieuwe plannen of convenanten leiden op zichzelf nog niet tot enige verbetering. Uit de daadwerkelijke uitvoering van plannen en het beoordelen van resultaten blijkt pas werkelijk of de inspanningen zinvol zijn geweest en of bijsturing gewenst is en zoja, welke richting die zou moeten uitgaan.

Aanbeveling: beoordeel het te verwachten maatschappelijk effect van de ondernomen maatregelen.

Aanbeveling: leg meer nadruk op de daadwerkelijke uitvoering van beleid / plannen.

De gemeente Rucphen blijkt ambitieus. Op meer abstract beleidsniveau worden de plannen groots ingezet. Het Veiligheidsplan 2001 is er een goed voorbeeld van. Dergelijke plannen blijken niet altijd voldoende realistisch en concreet geformuleerd. Dat wreekt zich vervolgens in de uitvoering.

Aanbeveling: formuleer het beleid zo specifiek en realistisch mogelijk.

Beleid en de uitvoering daarvan is met name effectief als verschillende maatregelen elkaar versterken of aanvullen. Dit vergt afstemming, zowel inhoudelijk als ook procedureel en zowel intern binnen de gemeentelijke

organisatie als extern met partners. Alleen dan kan tot een samenhangend beleid binnen een gemeente worden gekomen.

Op grond van het onderzoek komen we tot de conclusie dat deze afstemming intern bij de gemeente in de periode 2002 – 2004 niet altijd goed verliep. De sectoren veiligheid en welzijn waren nog teveel gescheiden werelden, zowel op het niveau van beleid (Veiligheidsplan 2001 en het Masterplan WZW) als in de uitvoering. Later, mede in verband met een cultuurverandering binnen de gemeente, ontstaat kennelijk wel de ruimte om beleid meer op elkaar af te stemmen, om kennis te delen.

Aanbeveling: voortzetten van de ontwikkeling om binnen de gemeentelijke organisatie tot een meer integrale beleidsvorming en uitvoering te komen.

b. Uitvoering en samenwerking

De daadwerkelijke uitvoering verloopt vervolgens moeizaam. Een groot gedeelte van het Veiligheidsplan 2001 is feitelijk dan ook niet uitgevoerd. En voor zover wordt aangegeven dat een alternatief is gevonden (bijvoorbeeld bij een project als verbetering communicatie met burgers) steekt dat wat schraal af bij de oorspronkelijke plannen. Een gemeente moet zich realiseren wat maatschappelijk of organisatorisch mogelijk is. Met een nieuw integraal veiligheidsplan en een WMO-beleidsplan in de maak is dat belangrijk om te realiseren.

Aanbeveling: Stel realistische doelen waarvan daadwerkelijke uitvoering mogelijk is.

Een intensieve en effectieve samenwerking met de door ons gesproken partners blijkt niet altijd vanzelfsprekend. Het contact met politie en Zorgvoorwonen wordt over het algemeen als goed ervaren: Er is veelvuldig overleg, op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau, en indien nodig weet men elkaar snel te vinden en effectief samen te werken.

Het contact met welzijnsinstellingen is in de periode 2002 – 2006 problematischer geweest en ook het contact met bijvoorbeeld Novadic-Kentron is niet voldoende intensief geweest, ondanks het feit dat er sinds 2002 een projectgroep verslavingszorg heeft bestaan, om de verslavingsproblematiek te onderzoeken en aan te pakken.

Uit het onderzoek blijkt dat in het algemeen te weinig aandacht is uitgegaan naar de preventieve taken van de gemeente. Daardoor kon niet altijd sprake zijn van een effectieve ketenaanpak: de schakels werkten immers niet / niet goed samen.

Aanbeveling: Geadviseerd wordt om te komen tot een betere aansluiting en afstemming tussen de partijen die verantwoordelijk zijn voor respectievelijk preventieve, pro-actieve en repressieve acties.

Evenmin heeft de gemeente de rol van regisseur op de diverse terreinen consequent op zich genomen. De laatste tijd (vanaf 2006) is hierin een positieve verandering te bespeuren, maar desondanks zou de gemeente nog meer dan nu het geval is initiatief mogen nemen partijen te betrekken bij beleidsvorming en uitvoering, weten wat partijen al / niet kunnen, weten wat partijen nodig hebben

om resultaat te kunnen boeken en ook voor alle partijen zichtbaarder de regie te voeren.

Aanbeveling: voer een actieve regie waarbij externe partijen duidelijk is wat ze kunnen verwachten en wat van hen verwacht wordt.

c. Vraaggerichtheid / betrokkenheid van burgers

Vrijwel alle personen die we hebben gesproken toonden zich enthousiast te onderzoeken hoe de burgers, de inwoners van Rucphen de leefbaarheid en veiligheid in Rucphen ervaren. Wat dat betreft is het verrassend dat een dergelijk onderzoek tot dusver niet is uitgevoerd. De door ons onderzochte periode blonk dan ook niet uit in een grote betrokkenheid van burgers bij de beleidsvorming. Belangwekkende plannen als het Veiligheidsplan 2001, het Masterplan WZW 2001, en recenter de kadernota Jeugd waren niet mede gebaseerd op kennis van wat burgers, ouderen of jongeren vonden of wensten.

Er zijn wel pogingen geweest burgers te spreken in de vorm van bijvoorbeeld kernspraakavonden of interactieve beleidsvorming en meer recent middels dorpsraden. Desalniettemin luidt onze conclusie dat de gemeente Rucphen niet goed in beeld heeft gehad wat de diverse behoeften zijn van de burgers in de verschillende kerkdorpen. Via de kernspraakavonden werden relatief weinig burgers gesproken. Daarmee boden ze geen representatief beeld van de behoeften van burgers in Rucphen. Interactieve beleidsvorming heeft in de praktijk evenmin veel betekenis gehad.

Het komende burgertevredenheidsonderzoek is dan ook zeer raadzaam. Het is momenteel de bedoeling van de gemeente Rucphen om dit onderzoek om de 2 jaar te herhalen. Aangezien daarnaast ook andere projecten worden uitgevoerd waarbij burgers worden bevraagd (zoals bijvoorbeeld het project Ouderenproof of enquêtes voor de totstandkoming van de Woonvisie) is het raadzaam om burgers ook weer niet te overvragen.

Uit onze gesprekken blijkt ook dat de partners zeer zijn geïnteresseerd in de uitkomsten hiervan, in het bijzonder waar het hun aandachtsgebied betreft.

Aanbeveling: Geadviseerd wordt om het voorgenomen structureel burgertevredenheidsonderzoek door te zetten. Aanbevolen wordt om het bevragen van burgers wel te doseren, nu er momenteel sprake is van meerdere projecten waarbij burgers worden bevraagd.

d. Resultaat en evaluatie

Metten is weten. Ondernomen acties zijn gemakkelijker te meten dan maatschappelijke effecten. Dat blijkt ook uit de evaluaties die we hebben beoordeeld. Veelal wordt wel ingegaan of geplande acties zijn verricht, zelden wordt echter aangegeven of deze acties het beoogde effect hebben gehad of dat in elk geval wordt onderbouwd dat de verrichte acties zinvol zijn geweest.

Evenmin wordt structureel geëvalueerd en verschillen de evaluaties sterk van opzet en van karakter. Het Masterplan WZW 2001 is voornamelijk geëvalueerd om het te

kunnen afsluiten. De Jaarplannen OOV worden daarentegen wel structureel geëvalueerd, maar hierin wordt niet aangegeven of de ondernomen acties enig effect hebben gehad of zinvol zijn geweest.

De Raad heeft ook niet gevraagd om evaluaties. Als de Raad de gemeente verzoekt om consequent en op een kwalitatief goede manier te evalueren, wordt de gemeente ook aangespoord tot een goede uitvoering en tot heldere doelstellingen. In die zin vormen evaluaties niet alleen een terugblik, maar hebben ze ook effect voor de toekomst.

Aanbeveling: Geadviseerd wordt om als Raad afspraken te maken over het invoeren van structurele evaluaties, waarbij wordt gemeten of wordt aangegeven of de ondernomen maatregelen effect hebben gehad.

6. Reactie college op conceptrapportage

De conceptrapportage is in het kader van bestuurlijk hoor en wederhoor op 30 oktober 2007 aangeboden aan het College. Het College heeft hierop gereageerd bij brief van 23 november 2007. De inhoud van deze brief is onderstaand integraal verwoord.

Geachte heer Sturm,

In goede orde ontvingen wij uw conceptrapportage met betrekking tot de resultaten van het onderzoek Veiligheid en Leefbaarheid van de Rekenkamer West-Brabant.

Wij hebben kennisgenomen van de inhoud van de conceptrapportage en zien geen aanleiding tot het maken van op- en/of aanmerkingen met betrekking tot de in het rapport opgenomen conclusies en aanbevelingen.

Hogachtend,

Burgemeester en wethouders van Rucphen,

de secretaris, de burgemeester,

C.F.J. Verheijen. M.L. Everaers

7. Nawoord

De Rekenkamer heeft er met genoeg kennis van genomen dat de voorliggende rapportage voor het College geen aanleiding geeft tot het maken van op- en/of aanmerkingen met betrekking tot hierin opgenomen conclusies en aanbevelingen.

Wij hebben het onderzoek met grote interesse uitgevoerd. Uit de interviews blijkt dat alle betrokkenen groot belang hechten aan verdere ontwikkelingen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. Daarbij is vooral van belang dat allen ook bereid zijn om daarvoor te investeren in een goede samenwerking tussen de gemeente, de maatschappelijke instellingen en (vooral) de inwoners zelf.

De Rekenkamer hoopt dat zij met het nu uitgevoerde onderzoek een nuttige bijdrage aan deze ontwikkeling heeft kunnen verlenen, en zal met belangstelling de voortgang daarvan volgen.

Wij willen tenslotte graag iedereen bedanken die aan dit onderzoek heeft meegewerkt. Wij hebben deze medewerking als zeer constructief, open en plezierig ervaren.

Bijlage I: overzicht geraadpleegde beleidsdocumenten

- 1. Veiligheidsprofiel Rucphen** **04 – 2001**
Inventarisatie van gegevens en inzichten van sleutelfiguren die betrekking hebben op de veiligheidssituatie in Rucphen. Het veiligheidsprofiel vormt het uitgangspunt voor de formulering van het veiligheidsbeleid. Aandachtspunten voor Rucphen zijn o.m. subjectieve veiligheid, alcohol en drugs, ook door jeugd, relatieproblemen en burenruzies.
- 2. Veiligheidsplan 2001** **09 – 2001**
Het Veiligheidsplan geeft per onderwerp een beleidsmatige aanzet met beoogde maatschappelijke effecten en meetbare doelstellingen. Deze moeten vervolgens concreet worden uitgewerkt in voorgenomen projecten, 13 in totaal. O.m. volgende projecten: communicatie, ouderenparticipatie, onderzoek verslavende middelen, aanpak gebruik verslavende middelen, burenoverlast, ondersteuning relatiebemiddeling, onderzoek lokale cultuur, aanstellen medewerker OOV, instellen regie en stuurgroep. Beoogd wordt dat genoemde projecten leiden tot verminderen van onveiligheidsgevoelens.
- 3. Masterplan Wonen Zorg Welzijn 2001** **xx- 2001**
Tot stand gekomen op initiatief van het lokale zorgberaad (gemeente, zorgaanbieders, zorgvragers en woningstichting). Op grond van demografische ontwikkelingen (gegevens uit provinciale nota "Actualisering 2000") en omschakeling van aanbodgerichtheid naar vraaggerichtheid is een inschatting gemaakt van de te verwachten zorgvraag, omvang en type zorgaanbod en ouderenvoorzieningen die in de komende periode nodig zijn.
- 4. Jaarplan OOV 2003** **01 – 2003**
Jaarplan van politie, OM en gemeente Rucphen. Vormt mede basis voor jaarplan 2003 van politiedistrict Bergen op Zoom. Taakverdeling is beschreven en aantal speerpunten / prioriteiten, o.m. drugs(-productie), overlast jeugd en wijkproblemen. Per speerpunt aangegeven welke inspanningen de betreffende partner verricht.
- 5. Overleg burenoverlast** **02 - 2003**
Samenwerking en overleg (1 maal per 2 maanden) tussen Traverse, politie, zorgvoorwonen, huurdervereniging en gemeente. Doel is inventarisatie en onderzoek van klachten, knelpunten en procedures bij partijen, gezamenlijke aanpak van klachten door bij elkaar brengen, bemiddelen, nemen van maatregelen t.b.v. de strijdende partijen.
- 6. Projectplan Communicatie** **08 – 2003**
Projectplan van 1 van de 13 in het Veiligheidsplan 2001 genoemde projecten. Doel om subjectieve gevoelens van onveiligheid te bestrijden door betere informatie te geven over de werkelijke veiligheidssituatie, met bijzondere aandacht voor ouderen en jongeren. Informatie via nieuwsbrief, voorlichtingscampagne DOE ER WAT AAN, politiecampagne "Senioren en Veiligheid", wijkagent, kernspraak.

7. Jaarplan OOV 2004

10 – 2003

Idem als onder 4. Format tot stand gekomen i.s.m. regiogemeenten. Relatie gelegd met Veiligheidsplan 2001, waar dan 4 projecten draaien. Speerpunten 2004 geformuleerd door lokale driehoek, met input van wijkagenten. Prioriteit zal worden gegeven aan o.m. Jeugdcriminaliteit en – overlast, geweld, drugsoverlast en drugsriminaliteit.

8. Projectplan Veiligheid schoolomgevingen

10 – 2003

Aan Veiligheidsplan 2001 toegevoegd project. Doel is het verhogen van fysieke en sociale veiligheid in nabijheid van scholen door pro-actieve, preventieve en repressieve maatregelen. Na inventariseren en gesprekken met scholen moet een uitwerkingsplan komen.

9. Evaluatie Veiligheidsplan 2001

12 – 2003

Beleidsmedewerker OOV aangesteld, en ambtelijke werkgroep, regiegroep en klankbordgroep ingesteld. Projectplannen communicatie, veiligheid in schoolomgevingen, onderzoek en gebruik verslavende middelen gereed. Projectgroep verslavingszorg bestaat uit gemeente, Kentron, basisscholen, school voor VO, SKW, politie, GGD, Jongerenwerk. Er was nog geen structuur / integrale benadering in veiligheidsbeleid.

10. Besluit omtrent Actieprogramma Courage, terugdringen drugsoverlast

04 – 2004

Project Courage is project van gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal ter bestrijding van drugsoverlast in die gemeenten. Bezien is in hoeverre het project Courage van (aanvullende) betekenis kan zijn op het lokale beleid. Rucphen heeft besloten om aan te sluiten bij het meldpunt Drugsoverlast in het kader van het actieprogramma Courage. Geen verdere aansluiting gezien lokale situatie en lokale beleid.

11. Evaluatie Jaarplan OOV 2003

05 – 2004

Per speerpunt aangegeven welke acties door de partners zijn ondernomen. Drugs: Gemeente subsidie verleend voor voorlichting (project Doe Effe Normaal door politie op scholen). Projecten onderzoek en aanpak gebruik verslavende middelen gestart. Overlast jeugd: Gemeente werkplan Jongerenwerk opgesteld, structureel overleg inzake jongerenwerk, één ontmoetingsplaats ontmanteld. Wijkproblemen: Gemeente stuurt aan op zelfredzaamheid, overleg burenoverlast gestart. Regionaal zal komende periode aandacht worden besteed aan huiselijk geweld.

12. Jaarplan OOV 2005

11 – 2004

Idem als onder 4. Speerpunten in 2005 jeugdcriminaliteit en –overlast, geweld, drugs, Beschrijving van inspanningen partners.

13. Evaluatie Veiligheidsplan 2001

03 – 2005

Project Communicatie gestopt, ambities bleken financieel niet haalbaar. Via reguliere weg (Raadhuiskrant) wordt aandacht besteed aan Veiligheid. Projecten onderzoek en aanpak gebruik verslavende middelen lopen. Project burenoverlast is al operationeel in de vorm van overleg burenoverlast. Voorstel o.m. projecten ouderenparticipatie, ondersteuning relatiebemiddeling, onderzoek lokale cultuur te schrappen. Streven om begin 2006 Veiligheidsplan 2001 te vervangen door beleidsnota Integrale Veiligheid, gebaseerd op nieuw instrument van de VNG.

Bij behandeling in gemeenteraad alleen commentaar op niet betrekken van de klankbordgroep bij de evaluatie.

14. Evaluatie Jaarplan OOV 2004

04 – 2005

Per speerpunt aangegeven welke acties zijn ondernomen. Jeugdoverlast: Gemeente verleent jaarlijkse subsidie project Doe Effe Normaal, verder werkplan Jongerenwerk opgesteld, structureel overleg inzake knelpunten m.b.t. ontmoetingsplaatsen. Geweld: Gemeente overleg burenoverlast. Regionaal aandacht geweest voor huiselijk geweld, op initiatief van GGD. Drugs: subsidie project Doe Effe Normaal, deelname Meldpunt Overlast en projecten aanpak en gebruik verslavende middelen.

15. Kadernota jeugd 2005 – 2010

06 – 2005

Vervangt tot dan geldende beleid (nota gericht preventief jeugdbeleid). Kadernota biedt doelstellingen van algemeen en gericht preventief jeugdbeleid. Veiligheid, vormt naast ondersteunings- en zorgstructuren, sluitende aanpak en vrijetijdsbesteding voor niet-georganiseerde jongeren speerpunt. College moet uitwerking in instrumenten en activiteiten vertalen.

16. Convenant Aanpak Hennepkwekerijen

09 – 2005

Convenant tussen gemeente, politie, OM, zorgvoorzieningen en Essent. Doel van de samenwerking is nemen van preventieve en repressieve maatregelen om tot een snelle en effectieve bestrijding van drugsoverlast / onveilige situaties te komen. Afspraken over informatie-uitwisseling en overleg, opstellen van plannen van aanpak inzake aanpak drugsbanden en aanpak hennepkwekerijen.

17. Nota Volksgezondheid

xx – 2007

Naast lokaal gezondheidsbeleid ook aandacht voor wonen en veiligheid, eenzaamheid, leefstijl en gedrag, jeugd (opvoedingsproblemen en drugs) en ouderen (eenzaamheid). Relatie OOGZ en Huiselijk geweld, aansluiting bij project gemeente Breda Stop Huiselijk Geweld.

18. Project huisbezoeken 65+

09 – 2005

Gemeente geeft GGD opdracht huisbezoeken te doen aan 65+. Doel is het opsporen van eenzaamheid en sociaal isolement onder zelfstandig wonende 65+. Ouderen worden geïnformeerd over voorzieningen of doorverwezen, verder worden cijfers verzameld over behoeften ouderen op gebied van WZV.

19. Jaarplan OOV 2006

12 – 2005

Idem als onder 4. Speerpunten 2006 o.m. jeugdcriminaliteit / overlast, geweld, drugs.

20. Adviesnota "Zien naar 2010"

01 – 2006

Visie t.b.v. reorganisatie regiopolitie Midden en West-Brabant . Er blijken problemen met capaciteit en organisatie. Beter dienstverlening (beter reageren op noodhulp, bezetting bureau's, meer blauw op straat) wordt nagestreefd. Team Rucphen gaat op in nieuwe team Etten-Leur/Rucphen/Zundert.

21. Evaluatie overleg burenoverlast

02 - 2006

Cf. punt 5.

22. Evaluatie Jaarplan OOV 2005

06 – 2006

Per speerpunt aangegeven welke acties zijn ondernomen. Jeugdoverlast: idem als in Evaluatie 2004. Geweld: idem als in 2004. Drugs: onderzoek uitgevoerd door Novadic Kentron naar middelengebruik jongeren, convenant aanpak hennepkwekerijen afgesloten.

23. Collegeprogramma 2006 – 2010

06 – 2006

Motto "Samenwerken aan vooruitgang". Aandacht voor (Jeugd)overlast, (huiselijk) geweld, veiligheid (NB: bestaande veiligheidsplan dient geëvalueerd te worden), ouderenbeleid, (integraal) jeugdbeleid, volksgezondheid (verslavingspreventie), leefbaarheid kleine kernen.

24. Actieprogramma jeugd 2006 – 2007 (concept)

06 – 2006

Uitvoering van de speerpunten / prioriteiten uit de kadernota jeugd. Genoemde activiteiten: uitrol dorpsnetwerken, aansluiting bureau jeugdzorg, opvoedondersteuning, opgroeiondersteuning, omgaan met geld voor jongeren, lichte ambulante hulpverlening.

25. Nota aanpak gebruik verdovende middelen

10 – 2006

Nota in kader van Veiligheidsplan 2001. Opdracht is een integrale aanpak van preventie van alcohol en drugsgebruik voor jongeren / alle inwoners, waarbij ketenbenadering wordt nagestreefd met gerichte aanpak voor hangjongeren. Zijn doelstellingen geformuleerd die in actieprogramma's worden vertaald. Prestaties 2007: afspraken met min 3 instellingen, 1 actie gericht op alcoholgebruik door gehele bevolking, 2 activiteiten voor hangjongeren en 1 voorlichtingsbijeenkomst, min. 5 jongeren doorverwezen naar hulpverlening.

26. Informatie m.b.t. seniorenraad

xx – 2006

Verslagen ambtelijk en bestuurlijk overleg eind 2005 – eind 2006.

27. Evaluatie Veiligheidsplan 2001

12 – 2006

Aantal projecten afgerond, aantal projecten geschrapt, aantal in voorzien door reguliere werkzaamheden. Project aanpak gebruik verslavende middelen loopt als enige project nog. Voorstel verder uitvoering veiligheidsplan 2001 af te sluiten.

28. Jaarplan OOV 2007

12 – 2006

Na reorganisatie politie is het Jaarplan 2007 plan van politie, OM en drie gemeenten, Etten-Leur, Rucphen en Zundert. Naast demografische ontwikkelingen en criminaliteitscijfers speerpunten per gemeente.

29. Jaarverslag leerplicht schooljaar 2005 – 2006

xx – 2007

Verslag over de uitvoering van de leerplichtfunctie in Rucphen. In periode 2002-2006 landelijk beleidskader van kracht. Vanaf 1 augustus 2006 worden scholen verantwoordelijk. Gemeenten voor VVE en schakelklassen. Cijfers over (aard) verzuimmeldingen. Leerplichtambtenaar neemt structureel deel aan dorpsnetwerken. Is doeltreffendheidsonderzoek uitgevoerd naar handhaving leerplicht. Door samenwerking tussen leerplichtambtenaar, onderwijs, jeugdzorg of andere hulpverlening wordt nagestreefd te voorkomen dat leerlingen voortijdig uitvallen. Verder evaluatie actiepunten 2005 en formuleren actiepunten 2006.

30. Actieprogramma 2007 verslavingspreventie xx – 2007

Omschrijving van activiteiten als uitvoering van nota aanpak gebruik verslavende middelen (zie 25.). Voor jongeren: Gezonde school en genotmiddelen (preventieproject voor onderwijs, theatervoorstelling (voor leerlingen VO), voorlichtingsbijeenkomsten ouders, Moedige Moeders (zelfhulp via website). Voor alle inwoners: algemene voorlichtingsactie en instructie aan barmedewerkers stichtingen / verenigingen. Voor hangjongeren: Buzz (mobiel informatiecentrum van Novadic en doorverwijzing naar hulpverlening).

31. Convenant project Ouderenproof 03 – 2007

Gemeente, KBO, provincie, SKW. Seniorenraad, Cie van 10 komen overeen ouderen (55%+) te betrekken bij ouderenbeleid. Er komt projectorganisatie die thema's WZW behandelen. Onderzocht wordt welke voorzieningen de komende 20 jaar nodig zijn voor ouderen.

32. Concept Convenant aanpak gebruik verslavende middelen 05 - 2007

Convenant tussen politie, prof. Gielenstichting, Novadic-Kentron, VO (Munnikenheidecollege), Stichting Openbaar Onderwijs en GGD. Afspraken: vast contactpersoon, wederzijdse afstemming van activiteiten en uitvoeringsoverleg

33. Notitie instellen Wmo-raad 05 – 2007

Medio 2006 is Wmo-raad i.o. ingesteld met oog op invoering Wmo. Hierin zijn vertegenwoordigd: seniorenraad, gehandicaptenraad, cliëntenoverleg, RPCP, SVT informele zorg, en MEE. Geen vertegenwoordiging vanuit de dorpsraden (vrijwilligers in de dorpskernen) .

34. Resultaatbeschrijving sociale structuurvisie (SSV) 05 – 2007

Eén van de actiepunten in het collegeprogramma. Moet een kader bieden voor de ontwikkeling van de Rucphense samenleving en is richtinggevend voor de betrokken beleidsvelden. Beschrijft de strategische visie over de maatschappelijke kant van het gemeentelijk beleid. Wmo-beleidsplan wordt onderdeel van de SSV. Zal worden uitbesteed.

35. Startnotitie integraal veiligheidsbeleid 2008 – 2012 05 – 2007

Aanzet tot inhoud en structuur om te komen tot een integraal veiligheidsbeleid. Via VNG-methodiek Kernbeleid Veiligheid. Per beleidsveld met lokale partners komen tot gezamenlijke inhoudelijke opvatting de kernpunten. Vervolgens nota integraal veiligheidsbeleid en uitvoeringsprogramma.

36. Eindrapport Veldonderzoek middelengebruik hangjongeren

Project in kader van Veiligheidsplan 2001. Onderzoek door Novadic-Kentron naar middelengebruik door hangjongeren. 51% van hangjongeren gebruik, 44% is afhankelijk. Gebruikte middelen alcohol, cannabis, amfetamine, GHB. Preventie over risico's moet zich niet richten op algemene bevolking. Meeste hangjongeren vinden dat ze best geïnformeerd worden door vrienden.

37. Evaluatie Masterplan Wonen Zorg Welzijn 2001 05 – 2007

Actie m.b.t. Wonen en Zorg zijn afgewikkeld. Welzijn flankerende voorzieningen en evaluatie steunpunten moeten verder worden uitgewerkt. Uitvoering Masterplan is afgerond.

Bijlage II: overzicht gesprekspartners

Gemeente Rucphen

- Beleidsmedewerkers
 - Dhr. A. van den Berg, beleidsmedewerker OOV
 - Mevr. J. Rosiers, beleidsmedewerker afd. welzijn
- Sectorhoofden
 - Dhr. T. van Dam, hoofd sector bestuur en ruimte
 - Dhr. J. de Mooij, hoofd sector samenleving
- Portefeuillehouders
 - Burgemeester M.L. Everaers, portefeuillehouder veiligheid
 - Wethouder J.L.J. van Hal, portefeuillehouder samenleving
- Delegatie Raad
 - dhr. C.A. de Jong/CDA
 - dhr. A. J. F. Jongenelis/PvdA
 - dhr. T.A.C. Bergenhenegouwen/ PvdA
 - dhr. W.A.J. Pijlman/RVP
 - dhr. C. Brouwers/RVP
 - dhr. C.G. Bakkers/LR.

Partners

- Traverse (organisatie voor maatschappelijk welzijn)
 - mevr. M. Bogers/ maatschappelijk werk, team Rucphen
- Politie
 - dhr. W. Nuij/ teamchef politieteam Etten-Leur
 - dhr. C. Nannes/wijkagent Rucphen en Zegge
- Woningcorporatie Zorgvoorwonen
 - dhr. T. van Opdorp/ senior consultant
 - mevr. I. Roks/manager klantendiensten
- Novadic – Kentron
 - dhr. R. van Roosmalen/senior preventiemedewerker
- Stichting Zet
 - dhr. J. Overbekking/adviseur
- Wmo-raad i.o.
 - dhr. J. Dorst/Seniorenraad
 - dhr. A. Van Hal/Gehandicaptenraad
 - dhr. F. Peeters/Zorgbelang.